

GHENDTSCHÉ TYDINGHEN

**Tweemaandelijks Tijdschrift van de Heemkundige en Historische Kring
Gent V.Z.W.**

13de jaargang nr. 6

15 november 1984

Ere-voorzitter : J. Tytgat, ere-notaris
Voorzitter : G. Hebbelynck
Onder-Voorzitter : H. Collumbien
Secretaris : R. Van Geluwe, Maïsstraat 235, 9000 Gent
Penningmeester : A. Verbeke
Archief en ruiddienst : Mevr. A. Eggermont, Maïsstraat 235, 9000 Gent
Redactie-adres : Lijnmolenstraat 149, 9110 Sint-Amansberg — Gent
Postrekening : 000-105.04.73-60, Heemkundige en Historische Kring
Gent, 9000 Gent.
Lidgeld : 250 fr. per jaar. Buitenland : 350 fr. per jaar. Steunende leden :
500 fr. per jaar. Beschermliden : 1000 fr. per jaar.

INHOUD

Biografie van Eduardus Theodorus De Vynck	343
Inventaire archéologique : De Wapenstok van de Koning der Moorkinderen	353
Olivier Reylof en zijn hotel in de Hoogstraat	355
Onze Gentse Keukenrubriek	361
Herinneringen aan het 22e Infanterieregiment	365
Bibliografie	369
Puzzel 1984	371
Vraag en Antwoord	385
Steunfonds	386
Aanwinsten 1984 Documentatiecentrum	387
Inhoud 1984	393

Bibliotheek en wekelijkse bijeenkomsten : in het Documentatiecen-
trum voor Streekgeschiedenis, Convent Engelbertus, Groot Begijnhof,
huis nr. 46, Sint-Amansberg : elke zondag van 10 tot 12 uur (uitgeno-
men op feestdagen). Gesloten in juli en augustus. Bibliotheecaresse :
Mevr. A. Eggermont.

Verantwoordelijke uitgever en beheer : G. Hebbelynck, Voorhoutkaai 40,
Gent. Elke auteur is alleen verantwoordelijk voor zijn bijdrage.

Uitgegeven met de steun van het stadsbestuur van Gent en van het Pro-
vinciebestuur van Oost-Vlaanderen

AAN ONZE LEDEN

En dit is dan reeds weer het laatste nummer van onze 13e Jaargang van "Ghendtsche Tydinghen".

Wij hopen - en zijn er trouwens van overtuigd - dat u veel plezier zult beleefd hebben aan deze 6 nummers. Bekijk eens het aantal bladzijden en tel eens de foto's. Dat is niet mis voor 250 fr., vindt u ook niet? Ingebonden, weer een uiterst waardevol boek bij in uw bibliotheek.

Nu even een delicaat onderwerp. Wij hebben gesproken van 250 fr. Sinds 1981 hebben wij onze prijzen niet meer aangepast en binnenkort zitten wij in 1985. En zoals Bertje de Bruggeling tegen Fliet's moeder zei: "t Pampier is opgeslagen, de pennen zijn opgeslagen, de inkt is opgeslagen, alles is opgeslagen."

Weet u nog, Beste lezer, welke de prijs was van de dagbladen en de tijdschriften 4 jaar geleden?

Veel leden hadden ons al gevraagd hoe wij daar feitelijk "aan uit konden" en sommigen vonden het bedrag van 250 fr. zo onredelijk laag dat zij een hoger bedrag overschreven, iets waarvoor wij hen nog dagelijks gedenken in onze gebeden.

Hoe hebben wij het tot hiertoe klaargespeeld? Dit was slechts mogelijk door het feit dat al het werk (en ge moogt het niet onderschatten) volledig belangloos gebeurt door een groepje vrijwilligers. Er werd nog nooit iemand ook maar één centiem loon uitbetaald. Dit zou trouwens stuiten op een absoluut veto van onze Penningmeester die, vooraleer hij één franc uitgeeft hem eerst 3 maal ronddraait. Ook de medewerkers aan ons blad hebben nooit de minste vergoeding willen ontvangen, iets waarvoor wij hen hier graag - ook in naam van al onze leden - hartelijk danken. Zonder deze politiek zouden wij ons lidgeld moeten verdriedubbelen.

Ge zit nu waarschijnlijk te denken: draai niet langer rond de pot, zeg maar van de eerste keer hoeveel er bij komt. Wel, er komt niets bij!!! Wij gaan nog één jaar het lidgeld ongewijzigd laten. HET BLIJFT DUS: 250 fr.

Eén uitzondering: onze leden in het buitenland. Voor hen liggen de portkosten werkelijk te hoog en wij vragen hun als compensatie voor deze bijkomende kosten een bedrag van 100 fr. Dus, binnenlandse leden: 250 fr. Buitenlandse leden: 350 fr. Ook daàr een uitzondering: de Belgische militairen in Duitsland. De dappere verdedigers van ons Vaderland blijven 250 fr. betalen.

Wij willen er wel aan toevoegen dat het handhaven van het lidgeld op het huidig peil voor ons een grote opoffering betekent, want - u moogt dat gerust weten - de kosten voor de uitgave van ons tijdschrift in 1984 lagen een flink bedrag hoger dan onze inkomsten. Dat zal a fortiori het geval zijn in 1985. Of wij niet meer kunnen rekenen? Toch wel, maar wij hadden nog een beetje reserve en wij zijn een VZW, een vereniging zonder WINSTBEJAG...

1986? Dat is een zorg voor later.

Leden die meer willen betalen (dat moet niet, maar het is niet verboden) moeten zich niet generen. De namen van deze weldoeners worden steeds gememoreerd in ons N° 6. Zoals gewoonlijk vragen wij slechts één tegenprestatie: Betaal NU, onmiddellijk. Waarom wachten? Het compliceert onze ledenadministratie en het verhoogt nutteloos onze kosten. Het hierbij-gevoegd betalingsformulier laat u toe deze operatie uit te voeren in minder dan één minuut (tenware u zéér traag zoudt schrijven). Formulier zoek? Geen enkel probleem, het nummer van onze PCR is 000-1050473-60. Gerechvaardigde bede van onze Penningmeester: Schrijf duidelijk. Geef uw volledig adres, zo mogelijk uw lidnummer. Dames die betaalden, 't zij onder hun meisjesnaam, 't zij onder de naam van hun echtgenoot, worden vriendelijk verzocht het gebruikte systeem aan te houden. Dat zijn dan weer zo veel grijze haren minder voor onze Penningmeester.

Met onze dank!

BIOGRAFIE VAN EDUARDUS-THEODORUS DE VYNCK (Gent 2.2.1859-Gent 17.8.1930)

LEVENSLLOOP

Eduard De Vynck werd op 2 februari 1859 te Gent geboren als enige zoon van Augustus Desiderius, 26 jaar en van Theresia Francisca Geysel, 30 jaar. De geboorteaangifte werd gedaan te Gent op 3 februari 1859 in aanwezigheid van Petrus Lorets en Desiderius De Ruyck als getuigen. Het kind werd 's anderendaags gedoopt door Eerwaarde Heer A. V. Cruyl, onderpastoor van de Sint-Jacobsparochie te Gent. Eduard had nog twee oudere en twee jongere zusters.

Vader De Vynck was oorspronkelijk kleermaker van beroep, maar door de slechte tijden en de nijpende werkloosheid, liet hij zijn beroep in de steek, om, op initiatief van zijn vrouw, suikerbakker te worden. Hierover bestaat de anekdote, dat de moeder van Eduard begonnen is met "spekken bakken" op aanraden van de moeder van Ed. Anseele.

Het was dus pas na zijn huwelijk, dat Desiré De Vynck ophield met naaien om zijn vrouw te helpen in het snoepwinkeltje. Het was dus in dat eerste snoepwinkeltje dat Eduard als kind gewoond heeft; het was gelegen in de Wolfsteeg aan de Vrijdagmarkt. Zijn kinderjaren liepen parallel met die van Edward Anseele waarvan de ouders goed bevriend waren met de familie De Vynck.

Eduard werd naar de kleuterschool gestuurd in de Barrestraat en vandaar naar de Stedelijke jongensschool in het Pakhuis op de Koornmarkt, een school die daar slechts voorlopig gevestigd was en later overgebracht werd naar het Sint-Michielsplein. Hij was slechts zeven jaar toen zijn vader stierf. Zijn moeder huwde voor de tweede maal met Desiderius Rombaut, die de suikerbakkerij verder uitbaatte en zich in 1873 ging vestigen in de Steendam.

Na het vervullen van zijn dienstplicht in 1879, bleef hij werkzaam in de suikerbakkerij. Hij huwde op 13 augustus 1887 met Rosalia Fecheyre (° 13-09-1863). In datzelfde jaar overleed zijn tweede vader.

Eduard en zijn vrouw Rosalia blijven in de Steendam wonen terwijl zijn moeder naar de Snoekstraat verhuist. De snoepwinkel floreert goed en wordt met de jaren verder uitgebreid.

Eduard de Vynck en Rosalia Fecheyre kregen zeven kinderen : vier zonen en drie dochters waarvan er één reeds enkele weken na de geboorte stierf. Edward (°1888), Louise (°1890) en Mathilde (°1890-†1890). Désiré (°1892), Felix (°1893), Mathilde (°1895), Theophile (°1906).

Twee zonen hebben meegewerkt aan de verdere uitbreiding van de suikerbakkerij. Er werd later de maatschappij "Sucreries Eduard De Vynck

et Fils" gesticht.

Eduard De Vynck overleed in het ziekenhuis van de Briel te Gent op 17 augustus 1930 na een chirurgische ingreep.

MAATSCHAPPELIJKE POSITIE

Ik geef eerst een klein overzicht van de onderwijssituatie, die zich voordeed in Vlaanderen, en meer bepaald te Gent, rond de jaren 1842-1870.

Het onderwijs was tot in 1879 een voortdurende schoolstrijd tussen de liberalen en de katholieken. De eerste grote wet op het onderwijs was de wet van 1842 voor het lager onderwijs : elke gemeente was verplicht een lagere school op te richten. Enerzijds was dit een overwinning voor de katholieken, anderzijds was het een toegeving van de katholieken aan de liberalen. De gemeentebesturen waren echter niet verplicht een "nieuwe" school op te richten, ze kregen het recht een vrije school "aan te nemen", met als gevolg dat er meestal uitsluitend katholieke scholen bestonden. Het kwam er dus op neer dat het katholiek lager onderwijs op kosten van de gemeente gegeven werd.

Het stadsbestuur van Gent werd met zware problemen geconfronteerd, waardoor rond de jaren 1840-1850 niet gedacht kon worden aan de uitbreiding van het stedelijk lager onderwijs.

Onder schepen Van Lokeren kwam enige verbetering. Hij richtte nieuwe scholen op en er werd een grote inspanning geleverd om het onderwijs voor het volkskind aanzienlijk uit te breiden.

Rond 1857 werden geen nieuwe scholen opgericht. Talrijke kinderen moesten worden geweigerd omdat er plaatsgebrek was. Onder de stimulerende leiding van schepen Callier kende het stedelijk onderwijs een ongelooftelijke uitbreiding.

In België stond Gent aan de spits wat het gemeentelijk onderwijs betrof : in enkele jaren waren er zes nieuwe scholen geopend. De stad had nu veertien kosteloze scholen.

Eduard De Vynck liep eerst school in de Barrestraat, een bewaarschool die ontstaan was in 1834 voor kinderen van behoeftige ouders. Zijn lagere school doorliep hij waarschijnlijk in een kosteloze school, "het Pakhuis" genaamd.

Het Pakhuis werd gebruikt als stapelhuis met burelen. In 1834 waren de kantoren voor het ontvangen van de stedelijke rechten daar gevestigd. Later verleende het Pakhuis nog onderdak aan de Koninklijke Academie, aan de Geneeskundige school en aan een kosteloze lagere jongensschool die er gevestigd bleef tot 1887.

Waarschijnlijk heeft E. De Vynck geen middelbaar onderwijs gevolgd zodat mag verondersteld worden, dat hij reeds vroeg meehielp in de zaak van zijn ouders. Bij de aanvang van zijn legerdienst (1879) staat hij reeds ingeschreven als patissier. Hij werd een gekend suikerbakker die zijn zaak

regelmatig uitbreidde. Op 62-jarige leeftijd (1921) stopt hij met zijn beroepsbezigheden, ten voordele van zijn twee zonen Edward en Felix. In 1930 werd hij als beste suikerbakker van Gent gevraagd om deel te nemen aan de Herdenking van de onafhankelijkheid van België, voor het bakken van oude soorten snoepgoed.

VERENIGINGSLEVEN

Werk der gezonde Lucht voor de kleinen der Stad Gent.

In 1902 werd op initiatief van een paar Gentse filantropen, "l'Oeuvre du Grand Air pour les Petits de la ville de Gand" gesticht als een "Société Civile". Zij ontwikkelt een plan om aan de kust een sanatorium op te richten, waar gedurende heel het jaar kinderen zouden verblijven, die tengevolge van onhygiënische arbeidsvoorwaarden, gebrekkige huisvesting en ondervoeding, ziek en behoeftig waren.

Eduard De Vynck was reeds vanaf het begin betrokken bij deze vereniging.

Op 30 april verwierf de vereniging met behulp van de Gentse bevolking, door bijdragen en giften, een terrein te Bredene bij Oostende. Onmiddellijk werd werk gemaakt van de aanbesteding van het gebouw en de uitrusting ervan.

Op 17 augustus 1902, minder dan 4 maanden na de aankoop van het terrein, konden de installaties in gebruik genomen worden; hetzelfde jaar verbleven er reeds 20 kinderen in het sanatorium. Dank zij de gunst die de Gentse bevolking het werk toedroeg, kon het comité verdere uitbreiding geven aan de ontworpen plannen. Omhalingen, kunstconcerten, liefdadigheidsvertoningen,... werden georganiseerd.

De uitbreiding liet toe, dat er in 1903 reeds 221 kinderen te Bredene konden verblijven.

Reeds in 1911 wordt Eduard De Vynck vernoemd als econoom van het sanatorium. Het lokaal van de vereniging was gevestigd te Gent in de Schouwburgstraat; het werk stond onder het voorzitterschap van C. Henderickx, één van de mede-stichters.

De toekomst van het werk was verder verzekerd, mede dank zij de volledige belangloze medewerking van de commissieleden.

In september 1914, werd het gebouw in allerijl ontruimd en de kinderen terug naar Gent gebracht. Het sanatorium werd door de Duitsers bezet, waardoor er gedurende de oorlogsjaren geen kolonies konden plaatsvinden.

Bij de wapenstilstand in 1918, bleven van het sanatorium en van de vele inspanningen die tot deze realisatie geleid hadden, niet veel over.

Maar het comité was echter overtuigd van de noodzaak van de herinrichting, vooral bij het zien van het toenemend aantal ondervoede kinderen

tengevolge van het oorlogsregiem.

Door aanspraken voor wederopbouw en door de zorgen van de Regering, was de heropbouw voltrokken in juli 1921 en kon het gesticht reeds op 1 augustus 1921 opnieuw kinderen opnemen. Op 21 oktober 1924 werd het "Werk der Gezonde Lucht" een Vereniging zonder Winstgevend Doel. Het kon zo genieten van de voordelen hieraan verbonden en kreeg aldus een wettelijk statuut.

Bij de 8 personen, die voor de notaris A. Tyman te Gent verschenen om de statuten van de VZW te ondertekenen, was ook E. De Vynck aanwezig.

De vereniging had 5 effectieve leden, die een jaarlijkse bijdrage van 5 fr betaalden en een onbepaald aantal leden betaalde een bijdrage van 2 fr. Voor beschermleden was de bijdrage minimum 20 fr en maximum 100 fr per jaar.

De vereniging werd bestuurd door een beheerraad, die uit tenminste 5 leden en ten hoogste 20 leden mocht samengesteld zijn. E. De Vynck maakte jarenlang deel uit van de beheerraad, onder het voorzitterschap van C. Henderickx.

Het was in 1927, dat Prinses Astrid haar Hoge Bescherming verleende aan de Vereniging en werd het gesticht "Verblijf Astrid" genoemd.

Gedurende verscheidene jaren had de vereniging een overeenkomst met het Groot-Hertogdom Luxemburg, waarbij dit land, gedurende het schooljaar, een aantal kinderen naar het gesticht mocht sturen.

In de jaren die volgden, werd het gesticht nog verschillende keren uitgebreid, tot wanneer het verblijf, tijdens de tweede wereldoorlog, totaal verwoest werd.

Maar terug was het comité bereid aan de wederopbouw te beginnen. De ruwbouw was klaar in 1957.

De afwerking kon echter niet meer gerealiseerd worden wegens tekort aan gelden, wat leidde tot de gedwongen verkoop van het gebouw in september 1965.

Het "Werk der Gezonde Lucht" is heden ten dage nog steeds actief en organiseert sneeuwklassen voor het stedelijk onderwijs.

In de necrologie van de krant "Vooruit" en "La Flandre Libérale" verscheen, na het overlijden van Eduard De Vynck, een artikel, namens het "Werk der Gezonde Lucht", waarbij eer en dank werd betuigd voor zijn jarenlange inzet ten bate van de zwakke kinderen van de stad Gent.

De toneelcommissie

Reeds vroeg heeft Eduard De Vynck belangstelling getoond voor het toneelleven te Gent.

In 1897 door de toneelcommissie gevraagd lid te worden van de commissie, een ambt dat hij aanvaardde. Deze toneelcommissie was ontstaan uit de

overkoepelende Nationale Commissie van het Nederlands Toneelverbond. Julius Vuylsteke was in dit verbond de vertegenwoordiger voor de stad Gent. Hij was het die aan de basis lag van de vernieuwing van het Nederlands toneel te Gent.

Het eerste toneeljaar werd geopend op zondag 1 oktober 1871, onder de leiding van F. van Dosselaer en P. J. Fauconnier.

In de jaren die volgden was niet iedereen het eens over het beleid dat gevoerd werd in de schouwburg. Om dus een degelijker toezicht te hebben op de beheerder en het personeel en omdat de controle van de stad beperkt was, gingen stemmen op voor de aanstelling van een toneelcommissie. Het verzoek aan de burgemeester en schepenen werd op 4 september 1877 door Br. Block, secretaris van de gentse afdeling van het Nederlands toneelverbond, ondertekend en aan het schepencollege gestuurd. Het schrijven bevatte ook een aanvraag tot het invoeren van een reglement van inwendige orde.

Het stadsbestuur reageerde gunstig op de vraag en in de zitting van 6 september 1877 werd de commissie reeds aangesteld. De vijf leden van deze eerste toneelcommissie waren J. Heremans, J. De Vigne, B. Block, P. Geiregat en Ad. Hoste. Op 13 september werd ook het reglement van inwendige orde goedgekeurd. De commissie bleef, ondanks haar tijdelijke afschaffing in 1896, tot in 1940 bestaan. Zij was een adviserend orgaan tegenover het stadsbestuur, had geen grote invloed op het beleid van de schouwburg, maar behoorde tot de voorhoede van de Vlaamse beweging te Gent.

Op de gemeenteraad van 16 maart 1896 werd de afschaffing van de toneelcommissie gestemd omdat ze geen effectieve inspraak had in het repertoire. Wanneer ze opnieuw werd opgericht, vóór het nieuwe toneelseizoen begon, werd Eduard De Vynck gevraagd er deel te willen van uitmaken; hij aanvaardde.

In de schouwburg was H. Wannijn intussen bestuurder geworden en begint onder zijn invloed een nieuw tijdperk voor het Nederlands toneel te Gent. Op 1 oktober 1898, juist vóór de opening van het seizoen in de Nederlandse Schouwburg werd Honoré Wannijn een banket aangeboden uit dank voor zijn werkzaamheden. Eduard De Vynck bracht, als afgevaardigde van de toneelcommissie, in zijn rede hulde aan H. Wannijn en ook aan het ganse bestuur omdat "ze steeds eenparig alle toelagen voor de schouwburg hadden goedgekeurd." De Nederlandse Schouwburg zette zijn schitterende werken voort.

Ondertussen werden er verdere plannen gemaakt voor het bouwen van een nieuwe schouwburg. Er was het idee om het "Pakhuis" op de Koornmarkt om te bouwen.

In augustus 1895 werd een begin gemaakt met de aanbestedingen, maar in het voorjaar van 1896 nam een andere meerderheid het stadsbestuur in

handen, dat niet akkoord was met de plaats van de nieuwe schouwburg en de werken werden stopgezet, later zouden op de plaats van het Pakhuis de nieuwe postgebouwen komen.

Bij het vrijkomen van een plein tussen het Belfort en de kathedraal werd mede door de persoonlijke inzet van burgemeester Braun, een nieuwe plaats voor de schouwburg bepaald.

De plannen werden op de gemeenteraadszitting van 23 november 1896 goedgekeurd en op 1 oktober 1899 had de plechtige inwijding reeds plaats.

De toneelminnende bevolking van Gent werd op 5 mei door een zwaar verlies getroffen door de dood van Honoré Wannijn. De bloei en de vooruitgang van de Nederlandse Schouwburg waren voor een groot deel aan zijn inzet te danken. Hij had vele vrienden, ook in de toneelcommissie. Samen met de hh. Verbauwen, Van Goethem en Van Haevermaete treft Eduard De Vynck de nodige schikkingen om hem een laatste hulde te brengen bij zijn begrafenis.

Wanneer Eduard De Vynck door de verkiezingen van oktober 1907 verkozen wordt als gemeenteraadslid, blijft hij lid van de toneelcommissie. Gedurende deze periode zien we aan de hand van gemeenteraadsverslagen dat Eduard De Vynck veel belangstelling toont voor het Nederlands toneel. Hij verdedigde zowel het beleid van de beheerders als de financiële bekommernissen van de Nederlandse Schouwburg. Verschillende tussenkomsten bij het schepencollege bevestigen deze belangstelling (vraag naar het verlenen van hogere toelagen, vraag voor een betere verlichting in de schouwburg).

In de gemeenteraadszitting van 30 december werd het beleid van de Nederlandse Schouwburg kritisch besproken (neergeschreven in het lastenkohier). Als basis voor de discussie diende het verslag van de toneelcommissie van 23-12-1910, naar voor gebracht in de zitting, door de heer Lybaert.

De toneelcommissie wou o.m. een wijziging aanbrengen aan het lastenkohier inzake het aantal te spelen stukken van nederlandse schrijvers (minstens 120 oorspronkelijke bedrijven), en inzake het aantal nieuwe werken.

Eduard De Vynck alsmede Ed. Anseele verdedigden dit standpunt op een hardnekkige wijze. Uiteindelijk werd het voorstel echter, minderheid tegen meerderheid verworpen.

Gedurende de eerste wereldoorlog bleef de werking van de toneelcommissie beperkt. Het verbod toneelopvoeringen te verzorgen in de schouwburg, werd wel, dank zij de tussenkomst van de toneelcommissie bij de duitse bezetters versoepeld, in die zin dat vanaf maart 1915 de toestemming werd gegeven om één maal per week te spelen.

Toen de heer Van Hoorde in juni 1916 ontslag nam als voorzitter van de

toneelcommissie, werd hij door Eduard De Vynck vervangen, een functie die hij zoals steeds nauwgezet waarnam. Belangrijke en kleinere feiten staven dit : hij was steeds aanwezig op de zittingen van de Commissie, redevoeringen en feestreden bij toneelverenigingen, (o.m. bij het zilveren jubileum als toneelspeler van Emiel Stevens op 26-2-1910, was in 1911 medestichter van het oprichtingscomité tot het stichten van een toneelschool te Gent, ook tot voorzitter verkozen van het inrichtend comité bij de viering van de 50ste verjaardag van de stichting van de schouwburg.

Tijdens de viering op 10 december 1921 onthulde hij de gedenkplaat die voor de gelegenheid werd gemaakt, en droeg ze in zijn rede op aan de stad Gent.

Deze gedenkplaat siert nog steeds de hal van de Nederlandse Schouwburg.

POLITIEKE LOOPBAAN

De politieke loopbaan van Eduard De Vynck was eerder van korte duur. Hij kwam voor het eerst terecht in de politiek in 1908, toen hij, onder het burgemeesterschap van de heer Braun, tot gemeenteraadslid van de 'radico-socialistische' partij werd verkozen.

Reeds vroeger, nl. in 1895, had hij zich echter reeds kandidaat gesteld. Hij was een actief lid van de Vooruitstrevende Partij van Gent, waartoe ook Ed. Anseele en Paul Verbauwen behoorden.

Zijn vooruitstrevende ideeën waren een gevolg van het politieke en sociaal klimaat van zijn tijd. Daarbij dient opgemerkt dat zijn politieke visie zeker werd beïnvloed door de ideeën van Ed. Anseele, pionier van de socialistische partij, wegens de nauwe vriendschapsrelatie tussen de families Anseele en De Vynck.

De sociale omstandigheden van de jaren 1860-1880 waren verre van goed; werkloosheid en armoede waren een vertrouwd beeld in die tijd.

Ook de vader van Eduard had het moeilijk om, als middenstander, in de levensbehoeften van zijn gezin te voorzien (5 kinderen). Eduard bracht zijn jeugd jaren door in deze moeilijke periode.

De harde leerschool beïnvloedde eveneens zijn latere politieke keuze en maakte dat hij, als volwassene, zich zeer sterk sociaal engageerde.

Het was in een woelige periode, dat Eduard De Vynck in de gemeenteraad terecht kwam.

Dat hij sterk socialistisch gezind was, blijkt uit het feit dat hij lid was van de Vooruitstrevende Partij, verschillende lezingen gaf tijdens de verkiezingscampagne en zich kandidaat stelde vanaf 1895 op de radico-socialistische lijst.

Het feit dat Eduard De Vynck bedrijvig was zowel op politiek- als op cultureel vlak, nog vóór zijn verkiezing als gemeenteraadslid, maakte dat hij bij het volk niet onbekend was. Bij de begrafenis, in 1897, van Edmond

Van Beveren, voorzitter van de Werklieden Partij en lid van de Vooruitstrevende Partij van Gent, werd door Eduard De Vynck een lijkrede gehouden als afgevaardigde van de Gentse Vooruitstrevende Kring. In de gemeenteraad was hij vanaf 1908 lid van de toneelcommissie. In hoofdstuk IV, Verenigingsleven, wordt zijn bijdrage in de toneelcommissie uitvoerig besproken.

Hij zetelde eveneens in de raad voor handel en nijverheid, in de regie van de reinigings- en vervoerdiensten en openbare baden.

In zijn dertien jaar durende loopbaan als gemeenteraadslid komt hij naar voor, als iemand die bekommerd is om de noden van de arbeiders, iemand die opkomt voor de rechten van de minder gegoeden (ijverde voor het creëren van betere levensomstandigheden) en vooral is hij een man die veel aandacht schonk aan de opvoeding van de kinderen. Als voorbeeld is te citeren : zijn betoog in de gemeenteraadszitting van 23-03-1908, waarbij hij opkwam voor de arbeiders en wenste dat klachten inzake gebrekkige voorzieningen van licht, gas, drinkbaar water, ernstig onderzocht zouden worden. Op deze zitting vraagt hij ook dat de volksaudities van het conservatorium zouden heropgericht worden en dat de toegangsuren tot de boekerij beter zouden moeten zijn en ter beschikking staan van de leraars en leerlingen, wat bewijst dat hij rekening houdt met de volksmensen.

Een andere doelstelling was, zoals ik reeds gesteld heb, kinderen een bredere culturele basis bij te brengen. Zo vond hij, dat de leerlingen te veel franse boeken verplicht te lezen kregen. Hij wees meermaals op het feit, dat er voldoende nederlandstalige boeken voorhanden waren, maar dat deze boeken niet door de kinderen gelezen werden.

Onder zijn impuls werden dan ook aan de leerlingen van de lagere klassen meer nederlandstalige boeken ter beschikking gesteld. Dit feit belicht ook een andere zijde van Eduard De Vynck nl. zijn grote voorliefde voor het gebruik van de nederlandse taal.

Op de zittingen van de gemeenteraden werd door Eduard herhaaldelijk tot de andere gemeenteraadsliden gezegd : "spreek vlaamsch tegen mij want ge kunt het !" Hij vraagt ook dat er rekening zou gehouden worden met de klacht van het Algemeen Nederlands Verbond in verband met de kwijtschriften voor bijzondere diensten en van de gas- en waterdiensten. Deze kwijtschriften zijn in het frans opgesteld en de vraag, dat de gelijkheid der beide landstalen zou geëerbiedigd worden, werd door Eduard De Vynck als volgt geformuleerd : "Het zou nochtans maar rechtvaardig zijn dat te Gent, hoofdstad van Vlaanderen, al de formulieren in de twee talen waren gedrukt, in plaats van in het frans alleen."

Op 19 januari 1909 krijgt Eduard De Vynck een mandaat in de raad voor fraaie kunsten en feestelijkheden, samen met schepen Siffer en de leden Bruggeman, Casier, Lybaert, Boddaert en Van Ceulebroeck. Hij zetelde eveneens in de commissie tot bevordering van het vreemdelingenverkeer

waar hij ook nog in 1911 actief bleef samen met Ed. Anseele, K. Lybaert en H. Boddaert, en waarvoor veel propaganda werd gemaakt, door middel van artikels in dagbladen, verbeterde reisgidsen, verspreiding van propagandaboekjes.

Dat De Vynck geen zwijgend raadslid was, kwam meermaals tot uiting op de zittingen; het kwam zelfs vaak tot heftige discussies, waarin zijn standpunten altijd duidelijk naar voor kwamen.

Op 21 februari 1910 viel hij scherp uit tegen schepen Siffer, hoofd van politie, i.v.m. het verbod om tijdens carnaval na 24 u. nog te zingen. E. De Vynck werd ervan beschuldigd de politie aan te vallen door te beweren dat het reglement niet van toepassing was sinds de socialisten ook in de gemeenteraad waren.

Op 1 januari 1912 werd Ed. Anseele schepen en bleef dit mandaat behouden tot in 1919. In datzelfde jaar werd E. De Vynck lid van de Raad van Openbaar Onderwijs waardoor hij, na een aanvraag van de Stedelijke Meisjesnormaalschool om de leden van de raad van beheer te vervangen, ook lid werd van deze raad van beheer. Dit mandaat eindigde op 1 januari 1920.

Eduard De Vynck maakte als gemeenteraadslid de 1e wereldoorlog mee. Dit bracht bij verschillende commissies veranderingen teweeg o.a. het inlichtingenkantoor voor toeristen dat onder de commissie voor vreemdelingenverkeer ressorteerde, werd veranderd in een inlichtingenkantoor voor zieke, gekwetste, ontslagen, gevangen of overleden soldaten. Hij stelde zich, als lid van de commissie, ter beschikking van al wie zijn hulp inriep, vergemakkelijkte de briefwisseling met de krijgsgevangenen, hielp familieleden van soldaten bij navraag aan de bevelhebber van gevangenkampen.

In die periode ontstonden ook tijdelijke commissies waaronder Controle der Requisities en de commissie voor vluchtelingen en uitwijkelingen; ook van deze commissies was Eduard De Vynck lid.

Bij de inval van de Duitsers in 1914 te Gent, werden verschillende voor-aanstaande personen als gijzelaars in hechtenis genomen en die per beurten, voor één dag, in arrest werden gesteld. Ze werden geïnterneerd, ofwel op het stadhuis, ofwel in het huis Vanderhaeghen-Snoeck in de Veldstraat. Om beurten werden ze 24 u opgesloten en verantwoordelijk gesteld voor de orde en de rust in de stad. Eduard De Vynck was één van deze gijzelaars.

Op 8 november 1918 kregen E. Coppieters, A. Siffer en J. Vercoullie van de Duitsers de opdracht om het bestuur van de stad voorlopig over te nemen. Reeds 's anderendaags roepen ze de raadsleden op voor een dringende zitting : de aanstelling van het schepencollege en gemeenteraadsliden, belast met het voorlopig bestuur van de stad Gent.

Het schepencollege moet aangevuld worden ter vervanging van de hh.

Braun, De Weert en De Bruyne.

De katholieke groep beslist nu geen mandaat te aanvaarden. Eduard De Vynck weigert ook een mandaat als schepen.

Gedurende de jaren die volgen blijft hij nog lid van verschillende commissies waaronder een nieuw mandaat bij de toneelcommissie voor het seizoen 1919-1920. In hetzelfde jaar ijvert hij nog voor het terugbrengen tot 65 jaar van de pensioengerechtigde leeftijd voor het technisch personeel in het beroepsonderwijs.

Met de gemeenteraadszitting van 8 juli 1921 eindigt voor Eduard De Vynck, zijn politieke loopbaan.

Besluit : De rol van Eduard De Vynck als politicus, bleef, algemeen gesteld, beperkt op lokaal vlak, alhoewel bepaalde doelstellingen van hem, zoals het scheppen van een degelijk nederlandstalig onderwijs, meer dan een lokale optie te noemen is.

Arbeiders (creëren van betere levensomstandigheden) en kinderen (opvoeding van zwakke kinderen) droegen zijn belangstelling weg. In dit aspect was hij sterk zinvol geëngageerd.

Hij was een trouw aanhanger van de socialistische partij die hij te alle tijde, openlijk heeft verdedigd.

ALGEMEEN BESLUIT

Eduard De Vynck, die uit een eenvoudig gezin stamde, wist zich op te werken tot een welstellend en gerespecteerd man. Succesvol in zijn beroepsleven, van een eenvoudige winkel groeide zijn bedrijf uit tot de grootste "sucerries" te Gent, wist hij eveneens zijn stempel te drukken op vele facetten van het politiek en socio-cultureel leven te Gent.

Op lokaal politiek vlak poogde hij de vervlaamsing door te voeren in het onderwijs en de administratie.

Zijn aandeel in het sociale leven was eveneens niet gering. Zijn grootste aandacht ging uit naar de arbeiders en zwakke kinderen.

Tenslotte was hij een zeer actief lid van de toneelcommissie te Gent, waarin hij jarenlang heeft gezeteld. Ook hier ondernam of steunde hij belangrijke initiatieven : hij ijverde voor het opvoeren van meer nederlandse toneelwerken en was medestichter van de toneelschool.

Het vervullen van al zijn mandaten en het verwezenlijken van vele initiatieven moet soms zeer zwaar zijn geweest, zeker daar hij dit moest combineren met zijn beroeps- en familielevens.

Eduard De Vynck was een intelligente man, een harde werker die koppig voor zijn ideeën uitkwam, maar die niet kon beschouwd worden als een 'streber' of ambitieus man.

INGE DE SCHUYTER
1982

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE Nr. 105

Op 9 februari 1900 stelde Alfons Van Werveke in het Nederlands, in de rubriek "Edelsmeedwerk - Oudheidkundig Museum, nr. 1013 - XVIe eeuw (1599-1600)" een fiche op over

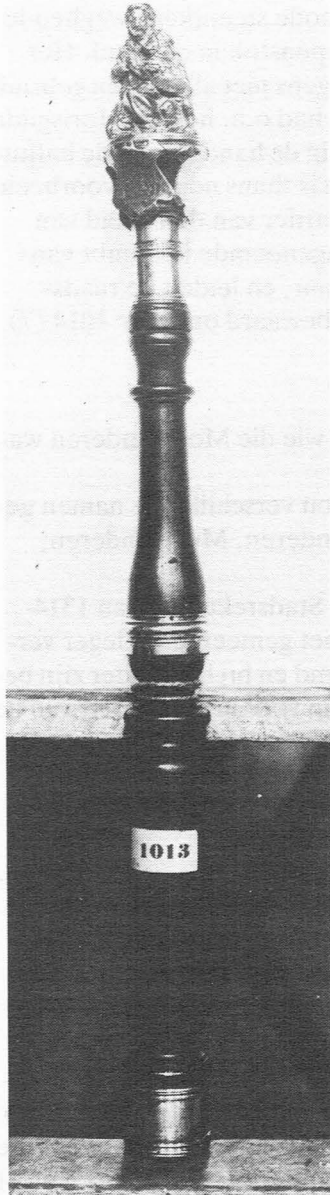


Foto : stadsarchief

De wapenstok van den Koning der Moorkinderen

Deze staf is bekroond met de Maagd van Gent, die met het rechter been ten gronde knielt; ze omhelst den Gentschen Leeuw, die met de voorpoten op hare rechte knie rust; onder het rond voetstuk is de dikte van den stok omvangen door vier schilden, waarvan één het wapen der stad draagt; alles is van gedreven zilver en was vroeger verguld. De gedraaide stok, van palissander, kan losgevezen worden in het midden, waar hij versierd is met een zilveren band; de hiel is van hetzelfde metaal. Vergeliken met de Maagd van Gent door C. De Bont in 1482 vervaardigd (n^{rs} 1001-1004 van het Museum van Oudheden), is dit werk van veel geringer kunstwaarde.

De wapenstok dagteekent van 1599-1600 en is het werk van den Gentschen zilversmid Adriaan van Hulthem, Adriaanszoon, zooals blijkt uit den volgenden post der stadsrekening (1) : "Betaelt Adriaen van hulthem goudtsmet van "synen style,... van gheleuert ende ghemaect "thebbene seshien onsen vier ynghelschen "zeluers bedraghende jn ghelde vj l. xv s. g. "behouft hebbende voor een beslach vpdn "stock vanden coninck vande moorkinderen "daer jnne begrepen het vergulden... ix l. v s. "g.(2)., Van het volgende jaar af komt de staf voor in de "Declaratie vanden zeluwerwercke (3), der stad onder deze bewoordingen : "Noch eenen wapenstock mette maecht van "Ghendt ende den leeu daeroppe vergult, met "vier schildekens rontomme, dienende anden "voorn. Coninck vande moorkinderen we- "ghende jn selvere zeshien onsen vier ynghel-

schen., Daaruit blijkt, dat deze staf gebruikt werd door den koning der Moorkinderen. Deze stadsbediende was, onder veel ander werk meer, in plechtigheden gelast met het ambt van ceremoniemeester : woonden de schepenen in korps een ommegang, een begrafenis, een strafuitvoering, een inhuldiging of iets dergelijks bij (4), dan stapte de Koning van de Moorkinderen voorop, gehuld in een tabbaard, dragende op de borst (tot op het einde der XVIIe eeuw althans) "een zelueren verghult hexcele ofte "teecken verchiert met vier peerlen ende vyf roode steentkens weghende "zes onchen en half (5),, en met den staf of wapenstok in de hand. Het voorgaan van een ceremoniemeester was overigens niet alleen een gebruik bij de Schepenen, maar ook bij de gilden : zoo had o.a. het Sint-Jorisgilde een baljuw, die de stoeten opende met een staf in de hand (6), en de baljuw met wapenstok en tabbaard in de R. K. kerken is thans nog een voorbeeld van de vroegere gewoonten. De eerste deurwaarder van den Raad van Vlaanderen nam in plechtigheden als de bovengenoemde het ambt van ceremoniemeester van het hoog gerechtshof waar, en leidde de raadsheeren op met den wapenstok in ons Museum bewaard onder n^o 1014 (7).

Naschrift

Sommige lezers zullen zich misschien afvragen wie die Moorkinderen waren en wat ze feitelijk deden.

De Moorkinderen hebben in de loop der eeuwen verschillende namen gekend : Moerkinderen, Mortkinderen, Moortkinderen, Muerkinderen, Koningskinderen, Ribauden, Moorknechten.

De Moorkinderen worden reeds vermeld in de Stadsrekening van 1314-1315. Het waren aanvankelijk werklieden die het gemeentelijk leger vergezelden. Hun aanvoerder werd Koning genoemd en hij had onder zijn bevel een baljuw en 23 knapen. Zij stonden o.m. in voor het transport van de munitie en het opslaan der tenten. In vreedestijd werden zij gebruikt voor het opknappen van al de ondergeschikte en vieze karweitjes zoals het wegnemen van de modder in de straten, een werkje dat in de Middeleeuwen toch niet mocht onderschat worden.

In de loop der tijden evolueerde niet alleen de aard van hun werkzaamheden, maar ook hun standing. De Koning der Moorkinderen is een heer geworden. Hij vervult menigvuldige functies : Hoofdpolitiecommissaris, Kommandant van de pompiers, Directeur van de Reinigheidsdienst, ceremoniemeester, dienaar van het Gerecht, Hoofd van de Gezondheidsdienst, van de nachtelijke waakdienst, van de zedenpolitie, enz.

Hij moest er op toezien dat er geen schade toegebracht werd aan stadsgebouwen, bruggen, kaaien, watertrappen, pompen, enz. De granen die op de markt onverkocht bleven, moest hij de eerstvolgende marktdag weer te koop doen stellen. Bij executies waren het de Moorkinderen die de galg of het schavot optimmerden.

In de loop der jaren verminderde hun aantal. Bestond het korps uit 25 man in 1314, dan was dit reeds geslonken tot 12 in 1490, tot 7 in 1741 en tot 4 in de 2e helft der 18e eeuw.

Daar aan het postje van Koning veel profijten verbonden waren, werd het vanaf 1734 bij openbaar opbod toegewezen.

Was de Koning der Ribauden aanvankelijk een soort vagebond van een betere categorie, dan was hij in de 17e-18e eeuw uitgegroeid tot een persoon van aanzien en in 1746 kon de Koning der Moorkinderen het zich veroorloven het Utenhovesteen aan te kopen.

De Koning en zijn "kinderen" overleefden den inval der Franse Republiken niet.

H. C.

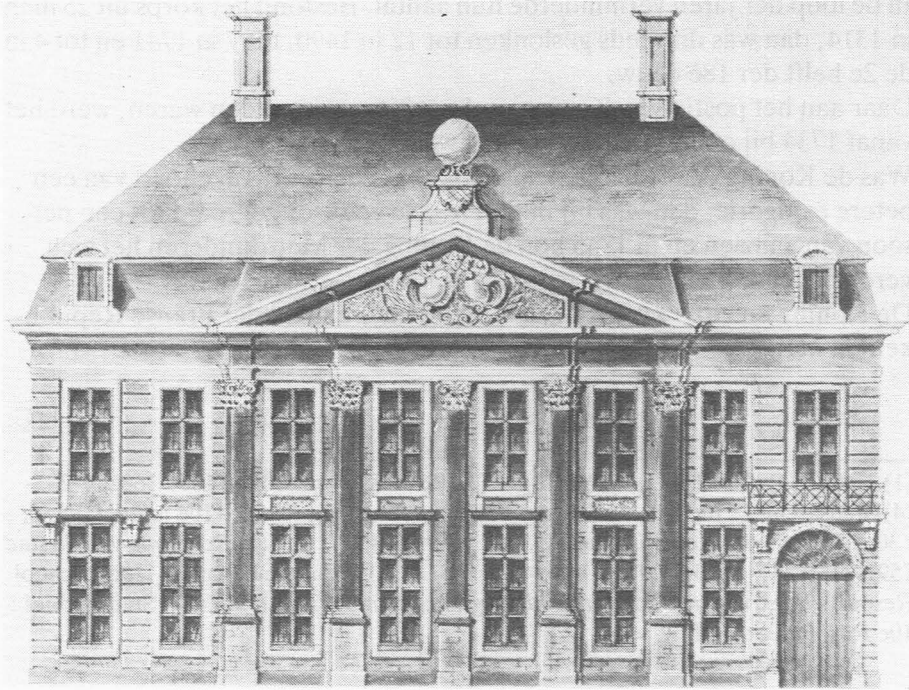
(1) 1599-1600, f° 269. - (2) = 495,72 g. - (3) *Rekening van de stad 1600-1601*, f° 28. - (4) Stadsarchief : 10e *Resolutieboek*, f° 77^r, - 28e *idem*, f° 192, - 10e *idem*, f° 25 v°, - 30e *idem*, f° 50. - *Rekening van de stad*, 1589-90, f° 361 v°. - (5) *Rekening van de stad 1591-92*, f° 24, - 1693-94, f° 57, - 1694-95, f° 51. - (6) Bibliotheek van de Hoogeschool. *Resolutieboek van het Sint-Jorisgilde* beginnende met 1734, f° 25. - (7) Stadsarchief : 10e *Resolutieboek*, f° 25 v°.

OLIVIER REYLOF EN ZIJN HOTEL IN DE HOOGSTRAAT

Op 6 november 1984 was het precies 300 jaar geleden dat Olivier Reylof geboren werd. Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om deze weinig bekende figuur even te belichten.

Wij konden niet beter doen dan eens te rade gaan bij onze goede en vertrouwde gids in Gentse aangelegenheden Pierre Kluyskens. Het is altijd met hetzelfde plezier dat wij herlezen wat hij meer dan 20 jaar geleden schreef. (Met onze dank aan de familie Kluyskens voor het recht van publicatie).

In 1724, enkele maanden na de stichting van de Oostendse Compagnie, die Gent plots een geweldige doch helaas zeer kortstondige welstand bezorgde, stroomden op het Gentse stadhuis de bouwaanvragen in een versneld tempo binnen, en o.m. die van Baron Olivier de Reylof, die om zijn prachtig karakter en weelderig voorkomen, de schepenen van onze Gentse stede toen wel aangenaam zal verrast hebben : "Supplierende vertoont reverentelyck Mher Olivier baron de Reylof", zo luidde het verzoekschrift dat thans nog op ons Stedelijk Archief bewaard wordt, "propriëtaris van sekeren hyse, steeds en erfve ghestaen ende gheleghen op de Hooghstraete binnen dese stadt, dat hij intensie is af te breken den voornoemde huysende van nieuwe op te bouwen op een rechte lingne volghens d'annexe



Hotel Reylof. Ontwerp.

modelle, ende alsoo sulcx niet en magh ghebeuren sonder UEdelen consent, oorsacke den verthoonder hem keert tot UEdelen.”

De stad was natuurlijk heel blij op dit verzoek te kunnen ingaan op een ogenblik dat de bloei van de jonge Oostendse Compagnie, die helaas enkele jaren later, in 1731 ten gevolge van de naijver van Engelsen en Hollanders zou worden afgeschaft, heel wat vreemde kooplieden naar Gent lokte.

Op 15 september 1724 werd de officiële bouwvergunning verleend. Nog onlangs hebben wij, op de tentoonstelling “Gentse Bouwontwerpen” in de voormalige Sint-Pietersabdij, het enig mooi projekt kunnen bewonderen. Het huis dat Olivier de Reylof liet slopen, was een belangrijk gebouw, dat zich met tuin en bijgebouwen uitstreckte tot aan de Komijnstraat, en lange jaren bewoond was geweest door Frans Bertilli, een kolonel die naar het voorbeeld van de Gentenaar Gillis de Hase, dienst had genomen in het leger van de schatrijke Venetiaanse Republiek.

De naam Reylof was te Gent geenszins onbekend. De grootoom van Olivier de Reylof, Jacobus Reylof, werd te Gent geboren op 11 juli 1612 en trad er onder de naam van Pater Alipe in 1634 in de Orde der Augustijnen waar hij gedurende enkele jaren leraar in de godgeleerdheid werd; in

1655 werd hij zelfs prior van het klooster en gaf er in 1664 een werk uit "Liber de anima ad mentem S. Augustini".

De familie Reylof is dus wel afkomstig van Gent en het is waarschijnlijk een louter toeval dat Olivier de Reylof in Amsterdam werd geboren waar zijn vader, "Jacques Reylof, van Gent, koopman" in 1683 met Magdalena Geelham in het huwelijk was getreden.

Olivier werd er geboren in 1684, zoals blijkt uit het doopboek van de Rooms-Katolieke kerk "het Vrede Duifje" aldaar : Den 6 Nov. Jacobus Reylof en Magdalena Geelham, filius Olivier".

De jonge knaap liep college bij de Paters Augustijnen en Jezuiten te Gent en legde zich speciaal toe op geschiedenis, letterkunde, wijsbegeerte en godgeleerdheid. Zijn vriend de Jezuiet Lieven De Meyer verklaart, dat er in onze stad geen discussie of openbare dispuut over letterkunde kon plaats grijpen zonder dat de jonge Reylof er aan deelnam.

Op zeventwintigjarige ouderdom liet hij zijn eerste Latijnse gedichten verschijnen "Poematum libri tres" die wel enig sukses moeten geooft hebben, daar de bekende Gentse uitgever Petrus de Goesin er enkele jaren later een nieuwe editie van moest bezorgen.

Thans is dit entoesiasme heel wat geluwd en lopen de meningen nogal uiteen over het poëtisch talent van Reylof. Paul Bergmans noemt hem "un poète élégant et harmonieux, doué d'une certaine imagination et d'une plume facile", terwijl Frans De Potter schrijft : "een Latijnse poëet, op verre na geen Horatius of Virgilius" en Blommaert nog scherper is in zijn kritiek : "connu dans son temps par ses poésies latines, qui ne se distinguent ni par le style, ni par le choix de ses sujets".

Steyaert is milder : "Hij was een zeer goed latynsch dichter. Zijne werken handelen meestal over godsdienstige en zedelyke voorwerpen, en zyn in 1728, onder den titel van Poëmatum, te Gent, by Pieter De Goesin, gedrukt. Men vindt in dezelve vele oden, onder andere, eene ter eere van zyn stadsgenoot den Jezuiet Liv. De Meyer, wiens goede vriend hij was; eene over de krooning van Keizer Karel VI, enz., en eene redevoering in proza, om te bewyzen dat er in den oorlog meer van de voorzigtigheid dan van het toeval moet verhoopt worden".

Wij zien die XVIIIe eeuwse gedichten natuurlijk met een andere bril dan onze voorouders die er wel iets voor gevoeld hebben.

Het zullen hoogstwaarschijnlijk toch de auteursrechten niet geweest zijn die Olivier de Reylof, inmiddels, bij patentbrieven van 20 oktober 1712 baron geworden, in de mogelijkheid zullen gesteld hebben de grote eigendom aan de Hoogstraat aan te kopen, de bestaande gebouwen te slopen en er het fraai hotel op te trekken dat wij vandaag, dank zij een buitengewoon zorgvuldige en geslaagde herstelling, in zijn oorspronkelijke luister opnieuw zien prijken.



Hotel Reylof vóór de restauratie. Copyright A.C.L.



Hotel Reylof na de restauratie.

Wellicht had Reylof zijn financiële mogelijkheden enigszins overschat, want het door het stadsbestuur goedgekeurd ontwerp, werd waarschijnlijk nooit volledig uitgevoerd, namelijk het zo kunstig ontworpen fronton met in het midden de wapens der familie, boven de wereldbol, symbool van de wetenschap, en links en rechts van de driehoek de zittende vrouwenbeelden met lans in de hand.

Niets schijnt er op te wijzen dat die twee beelden, alsmede de monumentale schoorstenen, in vorm van vazen, op het dak, ooit konden uitgevoerd worden. Niettemin biedt deze gevel met zijn prachtig evenwicht in de proporties, zijn met Korintische zuilen versierde Lodewijk XIV-architectuur, zijn zachte stenen kleurgamma, ons een enig mooi exemplaar van de bouwkunst uit het eerste kwart van de XVIIIe eeuw in onze stad.

Van een dichter en geleerde kan nu eenmaal niet geëist worden dat hij ook zijn fortuin naar behoren zou kunnen beheren, en de artistieke droom van onze poëet schijnt wel wat groter geweest te zijn dan zijn geldbeugel, te meer daar hij de zomermaanden p[la]cht door te brengen in zijn landgoed Kerchove, dicht bij de kerk van Heusden, en bij 's Heilig Kerst nog over een prachtige tuin beschikte, hetgeen ook wel met enige financiële lasten gepaard ging.

In 1727 zag Reylof zich dan ook verplicht benevens een eigendom op de hoek van de Lange Munt, zijn prachtig huis aan de Hoogstraat zwaar te berenten, "een groot ende schoon onlangs ghebouwt huys, soo het zelve met eenen grooten hof, nederhof, achterhuys, stallinghen, remisen ende voordere edificien ghestaen ende ghelegen binnen deze stadt ten voorhoofde met eene groote poorte op de Hooghstraete en de van achter oock met eene grote poorte uytcommende in de Commijnstraete".

In 1731 geraakte onze dichter aan een betere broodwinning, een opdracht die alleszins niet paste bij zijn dichterlijke roeping en zijn weinig stabiel financieel beheer : hij werd Ontvanger van de stad benoemd !

Van 1731 tot aan zijn dood in 1742, vinden wij in het Memorieboek, telkenjare de vermelding : "Ontfangher : Mher Olivier baron de Reylof, heer van Ten Durpe, Kerckhove, enz., Tresorier".

Naar het heet, kweet hij zich zeer gewetensvol van zijn taak, zo gewetensvol zelfs dat hij zijn eigen zaken totaal verwaarloosde, met het fataal gevolg dat hij, tot boven de kop in de schulden, zijn prachtig huis en zijn bibliotheek moest verkopen : "Verum hic baro, urbis Gandensis thesaurarius perdives, propria neglexit negocia; unde anno 1735, debitis gravatus, magnificentissimam domun suam cum bilbliotheca sua vendere compulsus fuit".

Een mooie droom ging verloren. Het "groot nieuw ghebouwt huys, met eene groote poorte, met al syne toebehoorten ende dependentien, met eenen schoonen hof, terrasse, binneplaetse, stallingen, gloriëtte, enz." werd op

28 maart 1736 in openbare venditie toegewezen aan Jozef Veranneman, heer van Burst en Bambrugge.

Met wat hem aan boeken overbleef, verhuisde de arme dichter-stadsontvanger naar de Vlasmarkt waar hij op 13 april 1742 overleed.

Zijn gedichten zijn reeds lang vergeten, maar zijn naam en zijn kunstzin blijven verbonden aan de prachtige gevel in de Hoogstraat. Veranneman betrok het huis tot in 1762, waarna het overging op Willem-Jan Hamelinck, griffier van de Raad van Vlaanderen.

Op het einde van de vorige eeuw was het eigendom van A. Wauters en later van wijlen senator Ronse.

Enkele maanden geleden werd het Hotel aangekocht door een Luikse verzekeringsmaatschappij, die het volledig liet herstellen. Deze restauratie met smaak en talent uitgevoerd, strekt haar tot eer en heeft Gent andermaal, op een ogenblik dat zovele mooie gevels verdwijnen, een parel teruggeschonken.

PIERRE KLUYSKENS

ONZE GENTSE KEUKENRUBRIEK (Vervolg)



Gij moogt het mij niet kwalijk nemen, lieve lezeressen en geachte lezers, gij die misschien doodgevoel uw Palmares uit de “Peperbus” - pardon uit de brievenbus - gaat halen en zonder veel nadenken onderweg naar keuken of living al eens begint te bladeren of wel voor uw kookhaard staande eenvoudig weg reeds gaat neuzen wat die Keukenpiet nu weer te vertellen heeft, wel nu zou ik toch zeer graag hebben dat U eerst goed vast in een zetel of op een stoel gaat zitten, want nu moet U even luisteren : enkele dagen geleden kreeg ik uit een “petit bourg” uit het zuiden van Frankrijk, ergens aan een of andere Côte waar men gaat om uit te rusten en zich te koesteren in de zon, een pracht van een postkaart met een zeer grote tekst : “met hartelijke groeten vanwege twee gelukkige mensenkinderen op huwelijksreis : getekend Melanie en Tsjack”. Geen ogenblik te twifelen : Tante en Oude Keukenpiet !

Van mijn woonst tot Moetje is het niet ver, maar ik geloof dat ik nog nooit op zo’n korte tijd ter plaatse was. Onderweg realiseerde ik al de geheime twijfelachtige glimlach van die satanische Keukenpiet toen ik hem niet lang geleden vroeg wanneer ik eens “mijn voeten onder tafel zou mogen steken ?”. En inderdaad Moetje zat, nog steeds van haar stuk, met haar zoon, ons te vertellen van het koppel dat zonder boe of ba op een dag een hand-

teken kwam vragen en met een paar onbekende getuigen in het huwelijksbootje waren gestapt en vertrokken waren "op speelvoyaase". Bij hun terugkeer zouden vrienden en kennissen het wel weten ! 't Ging zonder beslag en grote kosten en bij het eind van 't spel zouden zij voor vrienden en kennissen wel een goede "pronkijn" geven. Maar dat zou niet waar zijn, zwoer Moetje want zij stond op heuren ponteneur en zij zouden tegenover familie en kennissen hun plicht doen : zij had al genoeg "entraosie" beleefd !

En inderdaad, toen ik enkele dagen later weer naar Moetje trok zat het goede (en toch gelukkig mens) in "stille discussie" met de jonge(?) tortelduiven te redetwisten over het menu van de ontvangst die zij zo vlug mogelijk moesten aanbieden. Zij waren al in zoverre akkoord dat zij aanvaard hadden dat het een feest zou worden, maar Oude Keukenpiet stond er op dat hij zou aanbieden wat hij geleerd had en wat hij met zijn Melanie op de eerste huwelijksdag ginder ver had van genoten. En dat hebben wij dan ook gekregen : luister maar.

Als voorgerecht kwam er eerst en vooral een :

PIZZA



Of het er nu een was van Nice of van de zonnige Provence, Keukenpiet vertelde dat men eerst moest beginnen met een zeer goede fond van deeg te maken, door het degelijk mengen en bewerken van water, bloem, gist, die men dan de nodige tijd moest laten rijzen. Ginder in het zuiden, zei hij, kan men zo'n vorm heel gereed bij de bakker kopen en moet men die dan zelf maar garnieren. Niets zo eenvoudig. Van enkele tomaten,

zonder de vellen en zonder de pitten, bewerkt men een fijn moes dat men zeer langzaam laat koken en dat men daarna in een dikke laag over het deeg spreidt. Op die mooirode basislaag brengt men filets van ansjovisjes aan in ronde of ovale figuren geschikt met middenin zwarte olijven zonder pitten. Er wordt nu bovenop nog wat olijfolie aangebracht met natuurlijk volgens smaak en believen (vergeet niet dat wij in het zuiden zijn) een weinig look. Men bepoedert met marjolein, misschien met basilic of met wat thymus dat men plukt en strooit. Het effect is waarlijk schitterend. Een twintigtal minuten in een sterk verwarmde oven en ik kan u verzekeren dat het u smaken zal - wat dan ook voor ons het geval was, al zei Moetje dat zij liever 'nen normale vol au vent at. Toen kregen wij :

SOEP VAN VIS

Men laat in een braadpan in bakolie een paar ajuinen en een paar poreien, die men voorzichtig in fijne schillekens heeft gesneden, eens goed "opkomen" zachtjes roerend, voegt men er na een paar minuten een laurierblad, wat venkel, een beetje plat geduwde look aan toe, (een paar stukjes zullen voldoende zijn) men bewerkt er een tweetal tomaatjes bij en de gele schors van oranjeappel, dit alles om aan het geheel een fijne, geparfumeerde smaak te geven. Nu wordt het bekomen mengsel, nadat er peper en zout zijn bijgevoegd, aangelengd met twee liter water, en koken maar ! Zee-paling, krab, kleine kreeftjes of langoustjes, en andere weekdieren en kleine zeevisjes worden nu één voor één mede aan de kook gebracht. Na een



kwart uur goed gebronseld te hebben wordt alles door een flinke zeef gewerkt zodat tot het laatste vocht is doorgeduwd. Die soep, die reeds zeer lekker ruikt, krijgt nu als toevoegsel nog vermicelli en wat safran. Ik kan u verzekeren dat de opgebrachte soepkom de geur meebracht van de Middellandse Zee en van het eikengroen dat er de heuvels bekleedt. Moetje, waarachtig in een slechte bui, beweerde liever de soep te lusten die zij in de oorlog maakte van garnaalkoppen en waarin zij bij het opdienen enkele gepelde garnaltjes liet drijven.

En dan kwam de



COUSCOUS : een schaapgerecht uit het nabije Noord-Afrika : Men zet het griesmeel te week (andersgezegd couscous). Middelerwijl laat men enkele stukjes schaapsvlees bruinen, waarna daarbij ook enkele stukken kop waarbij men pepers voegt. Het geheel nu overdekken met warm water waarbij men rijkelijk stukken rapen, hartjes van artisjokken, kool, wortels, en droge erwten voegt. Men kan er naar believen

ook nog watermeloen, ajuin, anijszaadjes, en venkel bijvoegen om de vreemde smaken nog wat op te drijven. Het geheel moet nu een paar maal geschuimd worden. Het griesmeel kan nu ook afzonderlijk eens goed in de kook worden gebracht. Zijn er disgenoten die niet terugschrikken voor een pikant smaakje, dan kan men nog een peperwortel van Cayenne in de olie koken en goed mals tot moes bewerken en zulks als saus toevoegen. Laat ons nu hopen dat alles samen opgediend onze noordelijke verhemelten niet te veel opjaagt : in allen gevalle lustte Moetje liever een flinke schaapragout !

Nu kwam als slot :

DE SLA VAN NICE

Die werd volgens Keukenpiet gegeven als nu iets lichts. Men neemt aardappelen gewoon in water gekookt, halfkoud in stukjes of schilletjes gesneden en eens goed, stuk per stuk in een vinaigrettesaus gedraaid. Een stuk tonijn die men heeft laten opstijven wordt nu uit de vorm gehaald en schoon midden op de aardappels geplaatst. Er rondom komen nu schilletjes hardgekookte eieren, schijfjes tomaten en bladeren gele kropsla. Het wordt een prettig zicht. Naar gelieve voegt men er nu zwarte olijven bij, zonder pitten, enkele filetjes van ansjovis, gehakte peterselie, mostaard en een flinke geut van vinaigrettesaus : 't zal puik zijn.

Voeg daarbij nog de :

AIOLI

Per persoon neemt men twee stukken loek die zeer langzaam met een stamper in een mortier tot een soort deegje worden bewerkt waarbij men zeer langzaam een eierdooier en een zeer dun straaltje olijfolie mengt. En steeds maar roeren terwijl men op het gemak drie tot vier lepels olie bijmengt. Nu volgt het sap van een ganse citroen. Een beetje lauw water (met moeite een lepel vol) mag er ook wel nog bij. Opgepast dat het geheel niet gaat kabbelen en van de bodem van de mortier loskomt. Dan blijft er niet anders te doen dan de mortier te ledigen, er een nieuwe eierdooier met citroensap terug in te mengen en er zo, zeer langzaam, het vroeger brouwsel bij te voegen. En de alzo mislukte aioli zal heel en al goedkomen en zich omwerken tot een gele, sterke maar malse fijne, smaakvolle saus.

Lustig Moetje vond wel dat zij liever een goed stuk zalm met onze Vlaamse sla en een smaakvolle mayonnaise at, maar de meeste aanzittenden vonden het lekker vooral als men als nagerecht een mengsel van heel wat fris zuiderfruit in stukjes gesneden en opgediend in een sap van gesmolten suiker en cognac op tafel zag verschijnen.

Iedereen was overvoldaan en toen er werd aangekondigd dat Oude Keu-

kenpiet ons voor 's avonds zou laten proeven van een echte zuurkool op zijn Alsassers, dan vond iedereen het welletjes en te veel van het goede... 't zou voor een volgende maal zijn.

R. V.

('t vervolgt)

HERINNERINGEN AAN HET 22de INFANTERIE-REGIMENT

Waarom dit artikel in Ghendtsche Tydinghen ? Het 22° Infanterieregiment is een Gents regiment, waarin veel Gentenaren hun dienstplicht hebben volbracht. Het 22° Infanterieregiment is een ontubbeling van het 2° Infanterieregiment, dat gekazerneerd was in de Leopoldkazerne. Tussen de twee oorlogen gaf het muziekkorps van dit regiment in de zomer de zondagavond een concert op de Kouter, concert dat door veel muziekliefhebbers werd bijgewoond.

Het 22° Infanterieregiment werd gemobiliseerd op 1 september 1939 aan de kerk het Heilig Hart te Sint-Amandsberg. Mijn regiment werd ook reeds gemobiliseerd einde september 1938 in de school Don Bosco op de Kortrijksesteenweg, mobilisatie die maar vijf dagen duurde en eindigde na het akkoord van München, waarbij het Sudetengebied van Tchecho-Slowakije aan Duitsland werd afgestaan.

Tijdens de mobilisatie en ook tijdens de gewone dienstplicht bedroeg de soldij van een soldaat dertig centiemen per dag; een korporaal ontving zestig centiemen en een onderofficier, die geen beroepsmilitair was 2,30 fr. per dag. Ter vergelijking : een gewoon glas bier kostte voor de oorlog 1,25 fr., een pakje Belga 2,25 fr. De gehuwde gemobiliseerden, die in overheidsdienst werkten, ontvingen 50 % van hun wedde, de ongehuwden in overheidsdienst ontvingen 15 %. De andere gehuwde gemobiliseerden ontvingen een steun van hun gemeentebestuur.

Op zondagnamiddag vertrok ons regiment van het Heilig Hart langs de Sterre naar Bachte Maria-Lerne, waar we ingekwartierd werden in de boerderijen rond het kasteel van Ooidonck. We werden opgesteld aan een dode arm van de Leie. De officieren sliepen bij de burgers. Te Bachte Maria-Lerne hadden we praktisch niets te doen, tenzij ratten vangen met een verloren gelopen hond, die door een soldaat van mijn compagnie was medegenomen. Het was een fox, een lief en trouw beestje, dat we Dolfke genoemd hadden. Over het eten hadden we niet te klagen; de soldaten

van onze veldkeuken deden hun best. Einde september vertrok ons regiment naar Broechem aan het Albertkanaal, een weinig te noorden van Lier. Ik ging altijd in P.I. (poste d'installation). Ik had mijn peloton geïnstalleerd in de danszaal van een herberg in het midden van het dorp. De twee andere pelotons werden geïnstalleerd op hofsteden. Te Broechem hadden nog geen soldaten gelegen. We moesten dan ook loopgrachten graven. Eerst een paar mitrailleusenesten, dan ook een abris. Onze Pier, een houthakker van Overmeire, had een dorsvloer gevonden op een boerderij; hij had ook nog een oude kachel gevonden. Op zekeren dag kregen we het bezoek van onze kolonel. Pier vroeg aan de kolonel: "Zouden we niet beter al die mitrilleusen kapot slaan en er potten en pannen van maken?" Onze kolonel antwoordde niet en ging verder.

Einde november vertrokken we van Broechem naar Casteau bij Mons. We werden afgelost door een Brussels of Waals regiment, dat aangevoerd werd door autobussen van Brussel. Onze manschappen dachten natuurlijk, dat ze ook met die autobussen zouden vervoerd worden, maar de bussen keerden ledig terug naar Brussel. Ons regiment is dan te voet in vier nachtmarsen van Broechem naar Casteau gegaan. Het had die vier nachten hard geregend, zodat iedereen doornat te Casteau aankwam.

Casteau was een ledig munitiedepot omringd door prikkeldraad. Het bestond uit een groot aantal barakken met een betonnen vloer en ijzeren wanden. In dit kamp was er geen electriciteit, noch water noch toiletten. De onderofficieren, die in P.I. waren, hadden geen toelating gekregen om iets op te eisen. Toen de zaterdagmorgen ons regiment aankwam; wist de overheid niet wat ze met de manschappen moesten doen. Ze kregen de toelating om zonder reisbevel naar huis te gaan. De zondagavond keerden ze terug, maar de toestand was niet verbeterd. De maandagochtend kregen de onderofficieren het bevel de soldaten te verzamelen. Ze antwoordden niet en bleven liggen. Daarna kwamen de officieren, maar ook zij hadden geen uitslag. Pas toen onze aalmoezenier, de E. H. Loontjens tussen kwam, antwoordden de soldaten dat ze in die voorwaarden weigerden te marcheren. Dit was zo voor gans ons regiment; het schijnt dat dit ook het geval was in het 2° Infanterieregiment, dat in een kazerne te Mons was gelegen. 's Namiddags werden de bataljons dan verzameld in uitgangskledij in een grote hangaar en toegesproken door hun majoors. Rond vier uur 's avonds werd dan de toelating gegeven om stro op te eisen bij de boeren. Daarna verbeterde wat de toestand. We deden er de gewone oefeningen van de soldaat. Met Kerstdag mocht de helft van elke compagnie voor anderhalve dag in verlof gaan, met Nieuwjaar de overige helft.

Op 2 januari 1940 vertrok ik opnieuw in P.I. naar 's Gravenwezel aan het anti-tankkanaal. Eerst per trein naar Antwerpen, dan per autobus naar Schotenhof, niet ver van 's Gravenwezel. We logeerden in een hotel. In dit hotel verbleef een vrouw, die zich uit gaf voor een gepensioneerde on-

derwijzeres van Antwerpen. Ik en mijn vriend F. P. stelden vlug vast, dat die vrouw niets afwist van het onderwijs en dat ze dus loog. Later vernam ik van mijn kommandant, die haar had moeten schaduwten, dat ze met een Duitser gehuwd was, die in België niet binnen mocht. Ik kreeg nu de opdracht haar ook te schaduwten en stelde vast, dat ze trachtte de soldaten te ontmoedigen. De staf van ons regiment lag ook in dit hotel en is dan wat later verhuisd naar een ander hotel. Pas op vrijdag 10 mei werd ze aangehouden door de rijkswacht.

De winter 1939-1940 was een harde winter met veel sneeuw en vorst. Ons regiment kwam per trein naar Antwerpen, maar moest een vijftal dagen blijven liggen in scholen, omdat de wegen onbegaanbaar en onberijdbaar waren voor onze paarden. Te 's Gravenwezel waren er reeds stellingen, maar die waren volledig ondergesneeuwd. Ik werd met mijn sectie opgesteld in een bos dichtbij het dorp, bos behorend aan een groot kasteel. Begin februari brak een snelle dooi aan, waardoor de loopgrachten volledig met water stonden. Rond half januari 1940 kwam op de kompagnies een telegram toe met de tekst "attaque imminente et quasi certaine", dit in verband met een Duits vliegtuig, dat geland was in Limburg. Na de dooi moesten we de loopgrachten opvullen met graszoden; het was een ware modderpoel. Daarna maakten we nieuwe stellingen boven de grond : eerst ons mitrailleusenesten, daarna de loopgrachten, die we van binnen uitvlochten met twijgen. Persoonlijk sliep ik met een andere sergeant bij een burger. Die andere sergeant ging bijna wekelijks 's avonds laat naar Antwerpen om er geheime vergaderingen van het V.N. V. bij te wonen. In 1952 heb ik hem nog eens ontmoet; hij had een arm verloren aan het Oost-front.

Begin maart werd het ons verboden nog bij de burgers te logeren; tevens kregen we verbod nog naar Antwerpen te gaan. De tucht werd merkbaar strenger. Ik ging dan slapen bij de soldaten van mijn sectie in een klein leegstaand huisje. Regelmatig werden de verloven gesloten en was er alarm, waarbij een deel van de manschappen op het terrein moesten blijven gedurende de nacht.

Half maart waren we eens uitgeregend; 's namiddags keerden we naar ons kantonnement terug om de wapens te kuisen. Op 't onverwachtst kwam koningin Elisabeth in onze barak, vergezeld van Rik De Man, hoofd van het Werk van de Soldaat, en van enkele andere officieren. De koningin sprak met een groot aantal soldaten. Er werden foto's genomen en geschenken uitgedeeld. Wat later hebben we de foto's, waar we opstonden, gekregen. Ik betreur dat ik die foto's verloren heb tijdens de oorlog. Op vrijdag 10 mei rond vier uur 's morgens kwam een soldaat ons wekken; hij deelde ons mede dat er in de verte met afweergeschut geschoten werd en dat er vreemde vliegtuigen overvlogen. Ik kwam buiten en zei : "Jongens, het is oorlog." We kleedden ons verder aan en gingen naar onze stellingen. Rond negen uur 's morgens reed een gemotoriseerde Franse

divisie ons voorbij op weg naar Nederland. De volgende nacht kwam ze reeds terug; ze was uiteengeslagen door het Duitse leger. De eerste week gebeurde er niets bijzonders. Op vrijdag 17 mei rond vier uur kregen we het bevel op te ruimen en te vertrekken. We moesten over de brug op het Albertkanaal te Wijnegem. Toen we 's Gravenwezel verlieten lag het dorp eenzaam en verlaten, de bewoners waren gevlucht naar Antwerpen. Alleen een geit stond op een stuk weide te blaten. Ik vergeet nog te vertellen, dat de vleesfabriek Swan gelegen in Sint-Job-in 't Goor geplunderd werd door het Belgisch leger. Even buiten 's Gravenwezel moest ons regiment ongeveer twee uur blijven liggen, omdat vliegtuigen ons overvlogen. Later bleek het, dat het Engelse vliegtuigen waren, die onze aftocht dekten. We marcheerden tot Hemiksem, waar door de genie een noodbrug met Belgische binnenschepen was gelegd. Onze tocht ging dan verder tot Steendorp op de linker oever van de Schelde. We werden hier opgesteld. De zondagochtend vroegen de inwoners van Steendorp ons wat er ging gebeuren; vraag, waarop we niet konden antwoorden.

Wat later kregen we het bevel opnieuw te vertrekken naar Lokeren, waar een trein ons zou opwachten. Toen we in Lokeren aankwamen, was het station gebombardeerd door het Duitse leger. We stapten verder naar Zeveneken, waar een andere trein ons opwachtte. Er vlogen Duitse vliegtuigen boven die trein, waardoor het onmogelijk was in te stappen. Nu kregen we het bevel om met eigen middelen naar Zomergem te gaan. Dit was op 19 mei. We zwerfden wat rond in de streek van Zomergem tot we opgesteld werden te Oost-Winkel op een hoeve.

Op zaterdag 25 mei had een compagnie Duitsers het Schipdonkkanaal overgestoken om er een bruggenhoofd te vormen. De tegenaanval werd gedaan door het eerste bataljon van ons regiment onder de leiding van reserve-majoor Feyerick. Tijdens het gevecht werd majoor Feyerick dodelijk gekwetst, hij stierf te Brugge. Zijn adjunct luitenant G. Wante sneuvelde. Er werden een aantal Duitsers krijgsgevangen genomen.

Op zondag 26 mei werden we 's morgens vroeg overvlogen door een Storck, een klein vliegtuig, dat luchtfoto's nam. We wasten en schoren ons. Rond zeven uur ging ik naar onze veldkeuken om te zien of er geen eten was. Onze keuken had geen brood gekregen; alleen enkele brokkelingen van soldatenkoeken bleven over. Gelukkig hadden we nog wat brood van de vorige dag en vonden we wat eieren in het kippenhok. Rond twee uur 's namiddags kwam onze kolonel Pletincks op inspectie. Hij verwittigde me, dat we goed moesten opletten en niet schieten op Belgen, die voor ons lagen en misschien zouden vluchten voor de vijand. Even later begonnen de Duitsers ons te beschieten met schrapnels en te bombarderen met vliegtuigen. Mijn soldaten waren onder een houtmijt gekropen; ik zelf stond tegen de houtmijt om te zien wat er gebeurde. Rond vier uur stormden de Duitsers vooruit, in hun laarzen een handgranaat op een stok, de helm

bedekt met bladeren en een mitrailleuse in de hand. We hebben ons overgegeven. Een Duits soldaat toonde me een landkaart, waarop de stellingen van mijn regiment waren opgetekend. We werden weggeleid. Honderd meter verder was er een korenveld, waarin een grote vierkante hakenkruisvlag als teken voor de Duitse vliegtuigen. De waarnemers van onze artillerie waren ook gevangen genomen, waardoor hun schietveld werd ingekort. Aldus werden we beschoten door onze eigen artillerie; er vielen enkele gewonden. Toen we aan de dijk van het Schipdonkkanaal kwamen, was er nog een mitrailleuse aan het schieten. De Duitsers verplichtten enkele krijgsgevangenen een kanon 4,7 in batterij te trekken, waarna ze de mitrailleuse, vermoedelijk bemand door een officier het zwijgen oplegden. We werden het kanaal overgebracht met rubberbootjes, waarna we naar Sleidinge werden gebracht. Beroepsluitenant De Vuyst, compagniecommandant en kommandant Verbiest hebben zich niet willen overgeven en werden door de Duitsers dood geschoten. Onze regimentsvlag werd verborgen in een abdij te Brugge. Hier eindigt het verhaal over het 22° infanterieregiment. Een klein gedenkteken naast de kerk van Oost-Winkel herinnert aan de gevechten in dit dorp; jaarlijks wordt er nog een mis gelezen voor de gesneuvelden.

M. STEELS

BIBLIOGRAFIE

Het was dit jaar 400 jaar geleden dat Willem de Zwijger te Delft vermoord werd en... 400 jaar geleden dat er een einde kwam aan het Calvinistisch Bebind in Gent.

Hoe waren de verhoudingen tussen Gent en Willem van Oranje die meermaals de gast was binnen de Gentse muren? Wie was die Willem de Zwijger feitelijk? Wat beoogde hij? Welke rol heeft hij gespeeld in een van de meest bewogen periodes uit onze geschiedenis? Hoe is de scheiding der Nederlanden er gekomen? Zeg eens rechtuit, beste lezer, hoeveel Gentenaars kunnen zich een zuiver beeld vormen van dit alles? Is bij velen die periode niet simplistisch geresumeerd in 3 woorden: Alva, Egmont en Hoorn?

Als verontschuldiging kan aangevoerd worden dat het inderdaad niet gemakkelijk is voor de leken (die de meesten onder ons toch zijn) door te dringen tot de kern van de zaak. Om het allemaal te kunnen begrijpen hebben wij een goede gids nodig. Wel, verblijd u, deze competente gids hebben wij gevonden in de persoon van onze Stadsarchivaris Johan Decavele.

Het Stadsbestuur van Gent heeft het goede idee gehad een boekje uit te geven, getiteld : "Vlaanderen tussen Spanje en Oranje". En wie was meer geschikt om het op te stellen dan onze archivaris ? Hij beweegt zich hier immers op een terrein waarmede hij volledig vertrouwd is en hij mag als een van de specialisten van deze periode beschouwd worden. Wat de zaak bijzonder aantrekkelijk maakt is het feit dat Johan Decavele een van die niet zo talrijke wetenschapsmensen is die hun kennis op een klare, eenvoudige, bevattelijke manier kunnen overmaken aan het groot publiek.

Het meer dan 100 bladzijden tellend boekje is zeer zorgvuldig gedrukt en prachtig en rijkelijk geïllustreerd. We hebben ze geteld : meer dan 100 illustraties.

Moesten er onder onze lezers mensen zijn die de schromelijke nalatigheid begaan hebben zich het boekje niet aan te schaffen, dan zouden wij hun sterk willen aanraden er niet langer mee te wachten. Van dergelijke werken is de oplage nooit bijzonder groot en ze worden nooit herdrukt. Het zou toch zonde zijn binnen enkele jaren het tiendubbele van de prijs te moeten betalen in het een of ander antiquariaat.

Van de prijs gesproken : 150 fr. Eigenlijk niet te geloven. Koop eens een stom romannetje en reken eens uit hoeveel u dat kost per bladzijde. Te verkrijgen : Onder meer in het Stadsarchief en in de Infocrypte van het Stadhuis.

H. C.

EEN NIEUWE STADSGIDS

In de reeks van gidsen voor oude steden van Vlaanderen, uitgegeven door Scriptoria-Antwerpen en geschreven door Guido Deseyn, neemt de "Gids voor oud Gent" de tiende plaats in.

Deze handleiding richt zich vooral tot de kenners van oud Gent, maar is minder aangewezen voor de toerist die er de architectonische praal van de historische monumenten, alsook hun wordingsgeschiedenis niet in terugvindt.

De gids wijkt aldus nogal af van de gebruikelijke handleidingen, geeft een beknopt historisch overzicht van het ontstaan en de groei van de stad, maar de auteur spitst vooral zijn aandacht op de acht wandelingen die hij heeft voorzien in het hart van Gent, telkens beginnend op een gents marktplein en eindigend op een voormalige stadspoort.

Langs gebouwen, straten, huizen, waterlopen, poorten, fabrieken, bruggen, woningen om schetst de auteur de handel en wandel van onze voorvaders, vertelt over het leven van de kleine man, over de zeden en gebruiken van de bevolking en ontvouwt gaandeweg de rijkdom van ons

kleinschalig historisch en bouwkundig verleden aan de hand van talrijke illustraties en een eenvoudige, maar sprekende tekst.

Door de eeuwen heen heeft ons bouwkundig erfgoed veel schade en schade moeten inboeten, maar de nagelaten sporen zijn nog altijd talrijk genoeg om de algemene bewondering af te dwingen en de vrijwaring van de overblijfselen in vraag te stellen.

Voor de 18de en 19de eeuw, die de pre- en de industriële perioden inluiden, vertegenwoordigen een rijke bron van informatie en bepalen grotendeels de waarde van de zoektocht.

De compacte tekst, de grondplannen en de gezichten, de gave technische uitvoering verlenen aan het geheel, behalve een didactische waarde, een overzichtelijk beeld van het Gent, dat toen als het Manchester van ons vaderland werd beschouwd.

Al de wandelingen, elk 50 à 60 blz. lektuur lang, zijn feitelijk de kleinschalige inventaris van een erfgoed dat de ontluistering heeft overleefd en nog dagelijks wordt geprezen en benijd.

De volkszanger Karelke Waeri vergast ons, als slot van de verkenning van oud Gent, op een plezierige zoektocht naar de verdwenen Franse cafés te Gent die bij velen sappige herinneringen zullen oproepen.

Een aanbevolen reisgezel.

R. V.

PUZZEL 1984

Belofte maakt schuld, en die ze niet houdt krijgt een bult. Onze achtenswaardige heer Quiz' kan best een bochel missen, daarom is hij van zijn woord en doet hij wat hij ruim een half jaar geleden (G. T. blz. 144) voorspelde : "Ge moogt aan uw inderdaad vriendelijke correspondenten en andere G.T.-ers alvast melden dat puzzel '84 er een zal zijn naar veler 'goesting'. Zijn titel ? Reuze-Leer-Uw-Stad-Kennen-Legpuzzel." Hij - niet de Quiz' maar de puzzel - liegt er warempel niet om : een mozaïekbord met maar liefst 441 (21 x 21) van letters of punten voorziene steentjes. De aanblik van een der bordes zal mogelijkerwijze bij menig puzzelaar een Babylonische verwarring teweeg brengen. Hij weze gerust, schijn bedriegt ook wat des heren Quizmasters laatste manoeuvre betreft. Volg daarom de wijze raadgevingen die ik zo vrijgevig ben op een rijtje te zetten :
1/ Allereerst wordt beroep gedaan op uw parate kennis inzake Gentse topografie (u mag natuurlijk gebruik maken van voorhanden zijnde hulpmiddelen) : u zoekt de namen op van de 29 verkeerswegen waaraan even-

veel gebouwen gelegen zijn, waarover het een en ander verteld wordt. Het is wel noodzakelijk dat u al die namen te weten komt vooraleer met het eigenlijk puzzelen aan te vangen. Al doende zult u begrijpen waarom.

2/ Gewapend met meetlat en potlood kopieert u 1° het rooster bestaande uit 72 om zo te zeggen ineengekoekte 5 vakjes tellende steentjes; 2° de 24 verspreide kleinere steentjes die u onder het 2de rooster aantreft; 3° u knipt de 96 steentjes zorgvuldig uit (wat nog niet zo vlot belooft te gaan; 4° laat nu het plezier van het spelletje volgen : zoals u ziet heeft de letterzetter, die spelbrekende deugniet, enkele letters en punten in het rooster binnenge-smokkeld. Die zullen u beslist helpen “de eindjes aaneen te knopen.” U kunt starten zowel bovenaan, onderaan of middenin het rooster met het vormen van de 29 gevonden namen van straten pleinen, enz.

3/ Begin a.u.b. niet aan het *plakwerk* alvorens het *legwerk* tamelijk ver gevorderd is, want, “wolfijzers en schietgeweren” kunnen mogelijk roet in het puzzeleiten komen gooien.

4/ Neem van mij aan dat een flinke portie geduld doelmatiger en efficiënter is dan een (niet te versmaden) Sherlock Holmse of Old Shatterlandse speurzin.

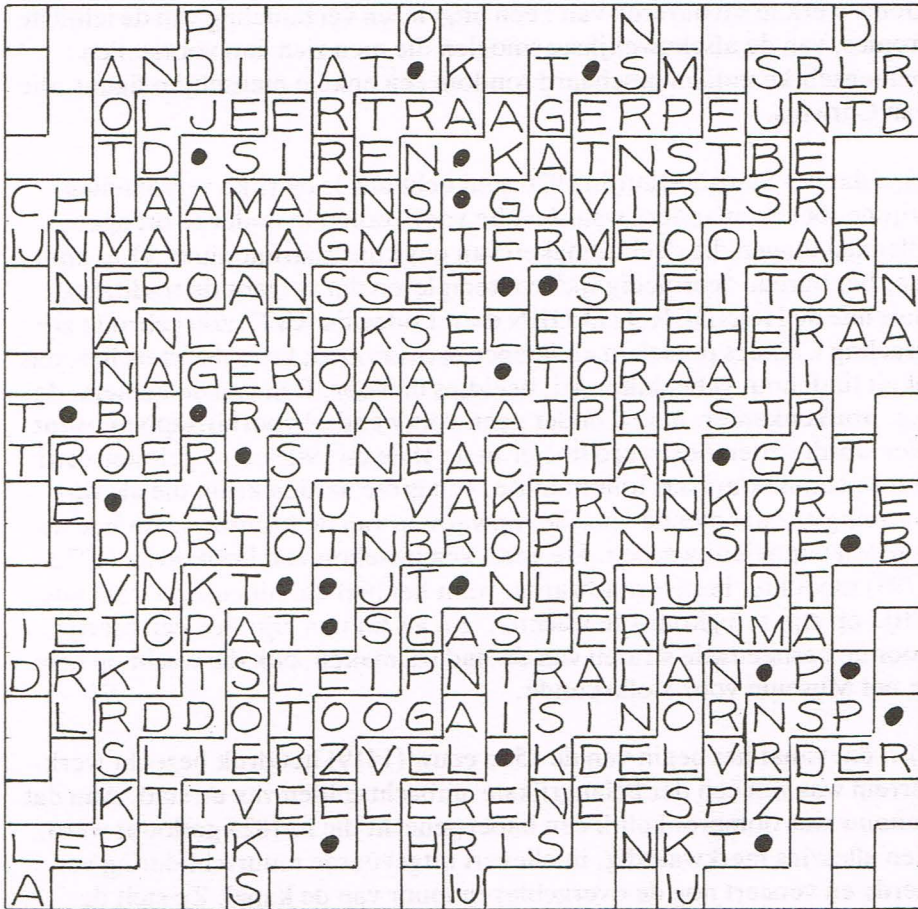
5/ Vergeet vooral niet dat de Heer Collumbien, Lijnmolenstraat 149, te 9110 Sint-Amandsberg Gent, op hete kolen zit te wachten op de aankomst van de resultaten van uw labeur.

De Heer Collumbien, de weledelgestrengte Heer Quiz' en ik zelf wensen onze beste puzzelaressen en puzzelaars een goede vaart.

M. V. W.

Aan welke straat, laan, plein, markt, enz. staat het GEBOUW...

1)... dat gedurende verschillende eeuwen binnen zijn muren een heel nuttige, ja sociale instelling herbergde. Een “goed” werk dat aldaar door Keizer Karel in 1531 in het “leven” geroepen werd om het “leven” van menig stadsgenoot wat “leefbaarder” te maken. Wil u de tekst kennen van de stempel van dat “werk” ? U moet natuurlijk een beetje (potjes)latijn machtig zijn : CAESAR INSTITUENTE ANNO 1531 / BEATI MISERICORDES / GAC. Het *gebouw* dat in 1750 een nieuw kleedje kreeg, was alom bekend wegens zijn luxueuze stoffering en meubilering : eikenhouten tafel, zitbanken en kapstokken; muurbekleding; artistieke schoorsteen versierd met een schilderij (werk van Jan van Cleef) en gebeeldhouwde medaillons van Keizer Karel, Albert en Isabella (werk van Norbert Sauvage); zeven doeken, evenveel werken van barmhartigheid voorstellend (werk van Gillis Le Plat). De Beheerders van Expo '13 vonden dit interieur zo typisch, zo karakteristiek, zo eigenaardig, dat dit zoals het waaide en draaide tentoongesteld werd in de afdeling Oude Kunst in Vlaanderen (Museum voor Schone Kunsten). Thans, ook zoals het waait en draait praat het sedert 1925 in het Bijlokemuseum.



2)... waarin de beroemde Duitse schilder Dürer van 4 tot 15 april 1521 logeerde. Van zijn verblijf in onze stad maakte hij gebruik om een bezoek te brengen aan het Prinsenhof waar hij een in het Leeuwenhof opgesloten prachtige leeuw afteekende. In zijn dagboek noteerde hij : “daerna zag ik die levende leeuwen en conterfeite eenen met de stift”. (Zie afbeelding van de gravure in G.T., 1980, blz. 282).

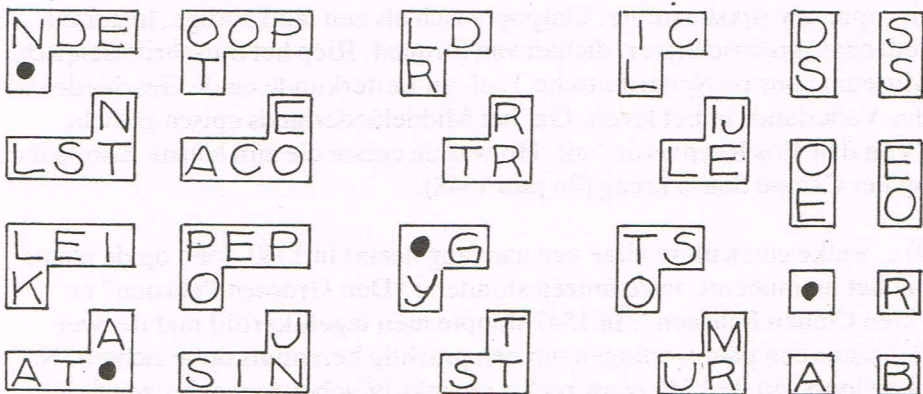
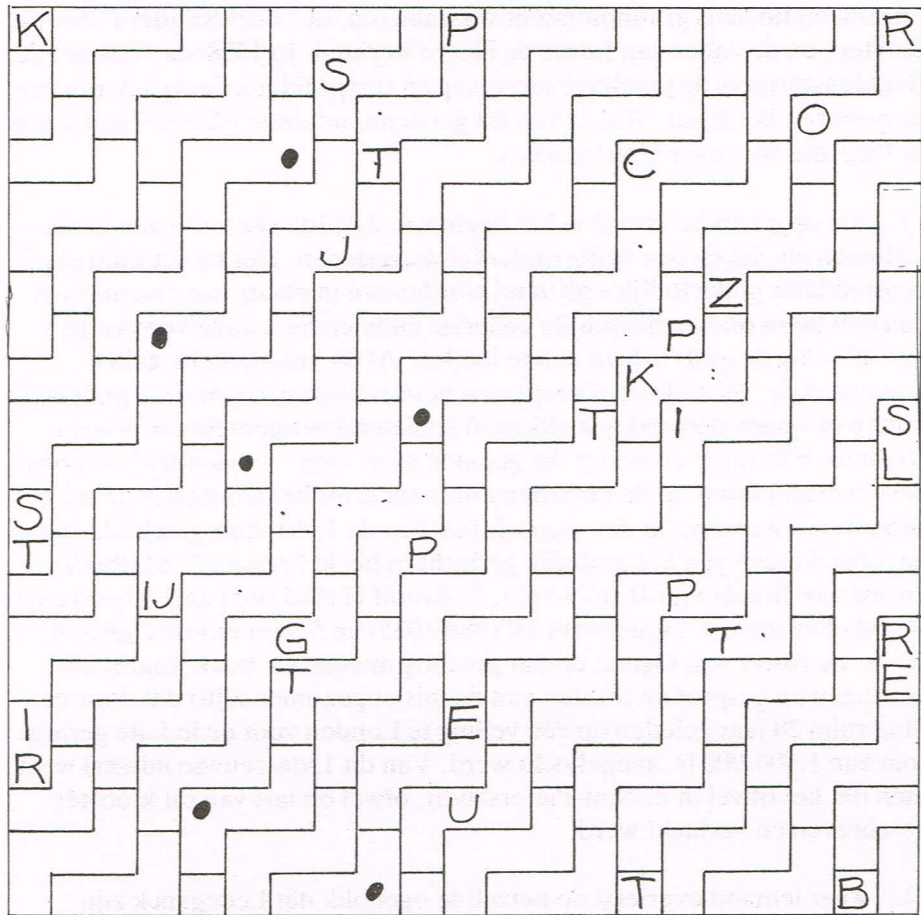
3)... dat een schilderij het onderdak verleent hetwelk zolang de Sint-Veerlekerk rechtstond, aldaar bewaard werd. De meester die het paneel (83,5 cm x 76,5 cm) penseelde mag wel als de drolligste aller tovenaars-met-de-verf betiteld worden. Helaas belandden om zo te zeggen al zijn gewrochten ver van huis, ik bedoel de panelen en doeken die met volkomen zekerheid op zijn ezel ontstaan zijn : te Madrid, Londen, Parijs, Berlijn, München, Wenen, Washington, Philadelphia. Zijn geboortegrond daarentegen, de Nederlanden, heeft een straf vergrootglas nodig om enkele bewaarplaatsen te ontdekken : Rotterdam, Brussel, Gent. Wat er op het

Gents werk te savouren valt : een uitgelezen verzameling van de lelijkste tonies, van de afschuwelijkste smoelen die men zich kan voorstellen : onmenselijke muilen geschaard rondom één enkele menselijke figuur, die van Christus.

4)... dat het Stadsbestuur in 1920 aankocht om er de rijke verzameling stijlmeubelen en andere waardevolle voorwerpen in onder te brengen, allemaal dingen die deel uitmaken van ons kunstpatrimonium. O.a. kunt u er het bureau "eerbiediglijk" contempleren dat volgens de traditie gedurende de HONDERD DAGEN door Lodewijk XVIII zou gebruikt zijn; prachtig Chinees porselein en faïence in overvloed; kroonluchters in brons of uit lindehout gebeeldhouwd; beeldjes in ivoor. Een van de kamers, de z.g. pruikenkamer, mag u onder geen voorwendsel voorbijstappen, want hier wordt gedemonstreerd hoe er in de 18de en 19de eeuw getoiletteerd werd : een uitklapbaar toilettafeltje, een grote aarden kruik die als verwarmingstoestel diende voor het opwarmen van de krulijzers. En hoe de pruiken bepoeierd werden. De geest van bisschop von Lobkowitz (1772-1795) moet hier beslist rondwaren, want het bed dat hij besliep staat nog altijd op zijn terugkomst te wachten. En als hij met zijn slee een toertje door de besneeuwde straten van de stad wil maken, ook die wacht op hem. In het Museum voor Volkskunde.

5)... dat vanaf het begin van de 15de eeuw (1419) het druk bezocht werkterrein was van een der belangrijkste ambachtsgilden van de stad. Aan dat *gebouw* was oorspronkelijk een kapel gehecht die in 1828 gesloopt werd. Een alleszins merkwaardig, in olieverf uitgevoerde muurschildering versierde en versiert nog de overgebleven muur van de kapel. Ze stelt de middelerwijl gerestaureerde Aanbidding van het Kindeken Jezus voor, een scène die bijgewoond wordt door hertog Filips de Goede, zijn vrouw Isabella van Portugal en hun zoon Karel die later de Stoute zal genoemd worden. De schildering werd (1448) aan de kapel geschonken door Jacob de Ketelboetere, natuurlijk een aanzienlijk en kapitaalkrachtig lid van de gilde.

6)... waar de een jaar jongere zuster van Keizer Karel, Isabella van Oostenrijk, op 25-jarige leeftijd begraven werd (° Prinsenhof, 18 juli 1501). Uitgehuwelijkt aan de Deense koning Christiaan II in 1514. Had met die onevenwichtige, ontrouwe en hardvochtige man een ongelukkig leven. Op 14 april 1523 wordt hij feestelijk aan de dijk gezet zodat hij met Isabella en hun 3 kinderen ijlings de vlucht moet nemen. Dank zij de beschermende hand van broer Karel mag het gezin zijn intrek nemen te Lier. Doch de hel waarin de jonge vrouw haar leven moet slijten, ontvlucht ze. Ze komt haar nood klagen bij de abt van de Sint-Pietersabdij die haar het kasteel van



Zwijnaarde in bruikleen afstaat. Nauwelijks een jaar na haar aankomst aldaar sterft ze van verdriet (19 januari 1526). In het *gebouw* kreeg ze een ongemeen luxueus grafmonument waaraan o.a. de “beeldsnijdere” Jan de Smytere en de vader van Lucas de Heere werkten. In 1578 verwoestten de Beeldenstormers de prachtige sarcofaag en verspreidden de beenderen van de gewezen koningin. Wat er van dit gebeente uiteindelijk overbleef vond in 1883 zijn weg naar Denemarken.

7)... dat opgetrokken werd in het begin van de 13de eeuw om aan kloosterlingen en zieken een veilig onderdak te verlenen. Het moest omtrent 7 eeuwen later gedeeltelijk ontruimd worden om in plaats van aan mensen, aan een bijna onoverzichtelijke collectie oude en heel oude voorwerpen van alle slag de gastvrijheid aan te bieden. Al die interessante zaken, kunstwerken, gebruiksvoorwerpen en herinneringen van diverse pluimage kunt u er op uw duizend gemakken al genietend in ogeschouw nemen. Richt uw blik maar alvast op die gepinde staaf alias “goedendag” waarvan zoveel exemplaren op de Groeningenkouter door het gemeen zo handig gehanteerd werden; op dat waarschijnlijk in de 15de eeuw geschilderd paneel dat 6 leden van het grafelijk geslacht in beeld brengt : 1° Mathildis, vrouw van Boudewijn II (879-918), 2° Arnulf II (965-988) en 3° zijn vrouw Rozala Suzanna; 4° Boudewijn IV (988-1035) en 5° zijn vrouw Ogiva, 6° Gisla, de zuster van Ogiva; op dat prachtig missaal (= boek waarin alle gezongen en gesproken teksten van de mis opgenomen zijn) dat door de Stad ruim 20 jaar geleden op een veiling te Londen voor de in feite geringe som van 1.500.000 fr. aangekocht werd. Van dit 13de-eeuwse missaal weet men dat het ofwel in de Sint-Pietersabdij, ofwel op last van dit klooster geschreven en verlucht werd.

8)... waar iemand overleed op hetzelfde ogenblik dat Ledeganck zijn Zustersteden voleindigde. Notarisklerk, staatsbeambte, adjunct-archivaris, opnieuw rijksbeambte. Ontpopte zich als een taalkundige, historicus, redenaar, prozaschrijver, dichter van formaat. Riep het tijdschrift Belgisch Museum voor de Nederduitsche Tael- en Letterkunde en de Geschiedenis des Vaderlands in het leven. Gaf het Middelnederlands episch gedicht “Van den Vos Reynaerde” uit. Hij was de eerste die zijn laatste rustplaats op het Campo Santo kreeg (26 juni 1848).

9)... welke curriculum vitae een aanvang neemt in 1360, toen op de plaats die het nu inneemt, twee huizen stonden : “Den Grooten Pelicaen” en “Den Clenen Pelicaen”. In 1547 sloopte men tegelijkertijd met de twee Pelicaens een paar woningen om een prachtig herenhuis op te richten. Na in de loop van de 17de eeuw rechts en links bijgebouwen gekregen te hebben, kwam het in 1736 in het bezit van de familie Vanden Meersche, die

er alles op zette om van het verworvene een prinselijke woonst te creëren. Van 1808 tot 1835 is Cesar Maes, een rentmeester van Napoleon, er de eigenaar van. In 1843 wordt het huis betrokken door G. Oldi “ex-proprétaire de l’Hôtel de la Poste de Gand” die het als hotel inricht. Niet voor eeuwig, want na in 1872 overgegaan te zijn in de handen van baron Casier de Hemptinne, wordt een vrouwenklooster er in 1892 de bezitter van. Op haar beurt richtte deze de instelling als home in voor bevoorrechte oude mensen.

Ik zou dat *gebouw* en zijn wederwaardigheden niet te berde gebracht hebben ware het niet dat in dat complex de artistieke monumentale trap van alle Gentse artistieke trappen te situeren valt. Een weergaloos, onovertroffen meesterwerk van beeldhouwkunst, volledig gecreëerd in het puurste eikehout. U kunt niet anders of u moet er uw Latijn bij verliezen als het u gegund wordt die enig mooie trap met zijn talloze balustraden te bewonderen. Ongelukkig is de naam van de Gentenaar die dat meesterwerk in het leven riep, onbekend gebleven. De wanden van de trapzaal zijn van onder tot boven met schilderingen versierd : mythologische figuren en tafereelen, werk van de Gentenaar Norbert Heylbroeck (1740-1785) die het bracht tot hofschilder van landvoogd Karel van Lotharingen.

10)... dat een van onze bekendste architecten (1786-1864) van 1836 tot 1846 oprichtte op de plaats waar tot 1799 een kloostergemeenschap verbleven had. In 1220 te Gent aangeland met het doel er zich voor goed te vestigen, begon ze in 1226, nog tijdens het leven van de H. Franciscus, alvast met het optrekken van een kapel waarvoor de toestemming hun verleend was geworden door de bisschop van Doornik Walter Marvis en de abt van de Sint-Pietersabdij Arnulf van Zwijnaarde. Dank zij de milddadigheid van Gwijde van Dampierre kwam ze in het bezit van de nodige ruimte om een ordentelijk “huis” te laten verrijzen en een kerkhof te openen. Ook zij had niet weinig te lijden van de uitspattingen door de Godsdiensttwisten veroorzaakt. De beruchte regering van de Ryhove en van Hembyze (1578-1584) verjoeg ze uit de stad (april 1579). In 1600 werd onze kloostergemeenschap wegens haar niet al te stichtelijk gedrag door de Overheid aan de deur gezet. Een andere kwam prompt haar plaats innemen. Helaas !, ook deze was slechts een kortstondig bestaan beschoren, want in 1796 zorgden de Franse “toeristen” ervoor dat kerk en kloostergebouwen in een handommezwaai geliquideerd werden om die te vervangen door een wijde, platte, trieste, troosteloze portie vage grond. Pas in 1840, terwijl men op die ontheiligde plek met man en macht bezig was een indrukwekkend bouwwerk op te metselen en op te timmeren, kwamen de paters terug naar hun “geboortestad”, ditmaal om zich een onderdak te creëren aan de Houtlei (thans Oude Houtlei). Van het gesloopte klooster zou zich niemand meer iets herinneren ware het niet dat een van zijn zonen (° 1479/1480-

†1572) een vedette van wereldformaat werd. Iemand die in 1522 (27 april) “huis” en stad verliet om in de Nieuwe Wereld een hem door God en Keizer opgedragen taak te gaan vervullen. Nog steeds wordt hij in zijn tweede vaderland als de grootste aller weldoeners geëerd. Daar kreeg hij in 1976 zijn standbeeld.

11)... waar Karel van de Woestijne op 10 maart 1878 geboren werd.

12)... waaraan men maar liefst metselde en timmerde van 1425 tot 1444. Het moest dienen als vergaderplaats en lokaal van de handelaars in wol en wollen weefsels. De zogenaamde drapiers. Een van hun opdrachten was het al die weefsels te keuren alvorens ze te laten verkopen. Dat gebeurde in de zaal gelegen op de eerste verdieping van het *gebouw*, daar waar de leergierige Gentenaar tegenwoordig het een en het ander over het verleden van zijn stad kan leren. De tweede verdieping nam het “Gulde vanden Eertsynghel Ste-Michiel gheheeten de Schermers” sedert zijn stichting (1613) in. En neemt het nog steeds. De gelijkvloerse etage, die met haar 20 14de-eeuwse kolommen veeleer op een crypte lijkt, werd na de sloping van het Chastelet (1718) ingericht als “gemoderniseerde” stadsgevangenis. Oorspronkelijk telde onze crypte slechts 7 traveeën. In 1903 kreeg ze er 4 bij zodat haar mooie (zij)gevel nu mag stoefen een lengte te hebben van 42,50 m. Loop ik dat *gebouw* voorbij, dan schieten mij onwillekeurig die pittige verhalen van Lodewijk de Vriese voor de geest.

13)... dat het lang moeten stellen heeft met een houten gevel. Nadat deze in 1637 vervangen werd door een gemetselde (betaelt Denijs vander Vijnt de somme van 4 lb. gr. hem bij gheleijt (gesubsidieerd) ten respecte van sijnen huijse heeft doen maecken eenen steenen ghevele) kreeg het *gebouw* een uitgewerkte barokke deuromlijsting met een dito eikehouten deur. Gedurende heel het Ancien Régime verhuurden de bewoners van het huis de eerste verdieping ervan aan de Magistraat telkens deze het nodig oordeelde het volk bij het openbaar leven te betrekken (Item den selven Janne in hovescheden (gratificatie) over de monesse (gebruik ?) van sijn huus 30 sch.). Een paar voorbeelden : Bij de inhuldiging van een nieuwe graaf verscheen deze aan het vensterraam van het huis om de eed te doen aan het volk en aan te horen hoe de afgevaardigden van dat volk op hun beurt de eed deden. Bij die gelegenheid werden gouden, zilveren en koperen penningen ofte jetons met milde hand uitgereikt. Aan hetzelfde raam namen de schepenen plaats om zowel feestelijkheden (tornooien e.d.) als halsrechtelingen, verbrandingen, radbrakingen, enz. bij te wonen. Aan hetzelfde raam verschenen degenen die het verzamelde volk toespraken. Aan hetzelfde raam verscheen hertogin Maria van Bourgondië (13 maart 1477) om al smekend, maar vruchteloos, de hoofden van Hugonet en Humbercourt trachten te redden.

14)... dat we veeleer een steen zouden moeten noemen. Het was een oud, voornaam geslacht (blauwbloedig) dat het vanaf het begin van de 14de eeuw waarschijnlijk bezat, maar zekerlijk bewoonde. Op zijn wapenschild zijn drie van die snijdende halfmaanvormige voorwerpen afgebeeld waarmee de boer gewoon is het koren te zichten (afmaaien). (In het oud Frans heette dat geslacht de Falce). Dat leden van die familie inderdaad voor- aanstaanden waren wordt klaarblijkelijk bewezen door het feit dat een hunner, Simoen, een van de ondertekenaars was van het rampzalig Verdrag van Athis (Vlaanderen-Frankrijk; 1305). Thans dient het verwezen verbouwd steen als dagelijks toevluchtsoord voor een talrijke druk doende (met mond, handen en voeten) kunstzinnige jeugd.

15)... waar in 1845 een arts de tekst dichtte die door een genaamde Karel M... getoonzet werd. Het lied genoot weldra een onverwachte, nooit gekende bijval. We mogen gerust stellen dat het beslist het populairste lied geworden is dat door de (strijdlustige) Vlamingen gezongen werd... en nog wordt.

16)... welks geschiedenis een jammerlijke aaneenschakeling is van peri- petieën. Gedurende heel zijn bestaan, dat aanving op het einde van de 13de eeuw, heeft men eraan gedokterd, delen ervan vernieuwd, andere eraan toegevoegd derwijze dat het uitgroeide tot een omvangrijk complex. Zijn bewoners, allemaal mannen, genoten de sympathie van de Gentse bevolking en in het bijzonder van de Magistraat. Wil u een bewijs van die goede verstandhouding, of beter onbegrensd vertrouwen ? Zolang het Belfort niet voltooid was, was het in dit *gebouw* dat de stedelijke charters scrupuleus bewaard werden. En wat nog een boel welsprekender is; menig voor- aanstaande burger drukte de wens uit erin begraven te worden : Margaretha van Vlaanderen, een bastaarddochter van graaf Lodewijk van Nevers (1415) kreeg er haar graf; ook Maria van Bourgondië's kanselier Guillaume Hugonet die op 3 april 1477 onthoofd werd; ook de president van de Geheime Raad, Pieter Tayspil. 't Was in dit *gebouw* dat Johanna, de vrouw van aartshertog Filips de Schone al biddend overvallen werd door de barensweeën welke de geboorte van Keizer Karel aankondigden (24 febr. 1500). Evenals zoveel andere kerken en kloosters had ook ons *gebouw* erg te lijden van de Beeldenstorm, die in aug. 1566 losbarstte. Niets ontzagen de woeste brekers : beelden, glasramen, sacramentshuisje, altaarretabels, muurschilderingen, meubelen, orgels. Eenmaal het orkaan voorbijgewoed herstelde men de schade in de mate van het mogelijke. De doodsklok zou evenwel voor goed over de bewoners van het *gebouw* luiden toen de heren Fransen ons in 1792 kwamen bevrijden (!?!). In 1796 werden die bewoners verjaagd, hun eigendom verbeurd verklaard en openbaar verkocht (1797). Gedeeltelijk ingekocht gelukte men erin het *gebouw* opnieuw zijn functie

te laten uitoefenen... tot het in 1841 naar het vergeetboek zou geëxpedieerd worden. In 1881 kwam het uiteindelijk in het bezit van de Stad die het van 1884 tot 1925 gebruikte om er een museum in te huisvesten. Van 1932 tot 1962 verleende het *gebouw* de gastvrijheid aan nog een ander museum.

17)... waarvan de oorsprong dient gezocht in de eerste helft van de 13de eeuw. Denk niet dat ik mij aan enige overdrijving bezondig als ik beweer u in een museum voor schone kunsten gebracht te hebben want kijk eens aan van welke verdienstelijke schilders daar doeken opgehangen zijn. Van Gaspar de Crayer De Verlossing der Christene Slaven; van Nicolaas de Liemaekere, gezegd Roose, Het Laatste Oordeel; van Jan van Cleef De Verlossing der Slaven door de Trinitariërs (leden van de kloosterorde der H. Drievuldigheid) en een O.L.V. Hemelvaart. Ook het tentoongestelde beeldhouwwerk loont de moeite van nabij bekeken te worden : van Jan Mattheys het prachtig marmere grafmonument van het echtpaar Willem van Brochorts; van Karel van Poucke het even prachtig mausoleum van Jan Palfijn dat gekapt werd om een meer eenvoudige herdenkingsplaat te vervangen.

18)... dat opgetrokken werd op de plaats waar van - ik weet niet wanneer - tot in 1716 de stadsgevangenis "gebloeid" had. Die gevangenis die veeleer dient beschouwd te worden als een huis van bewaring omdat velen daar slechts verbleven tot op het ogenblik dat ze voor de vierschaer verschenen, heette Castelet, Chastelet, Sausselet, saestelette, sosselet, enz. Heel waarschijnlijk ontleende ze haar naam aan de Parijse prisons Le Grand Châtelet en Le Petit Châtelet. (Aan die sedert lang verdwenen kastelen herinneren o. a. de Métro Châtelet, de Place du Châtelet, de Théâtre du Châtelet). In het Chastelet werd goed of minder goed, of liever slecht of heel slecht gelogeed : de kamer genoemd Groote Splete had kleine vensterramen; de Cleene Splete nog kleiner ramen; het Cattedgat doet denken aan een bepaalde versterking; de Roovers muyte, de Tooveres muyte, de Vrouwe camer, de Israëls muyte (deze laatste zonder commentaar, alleen dit : de joden werden ook toen gediscrimineerd); het Suijckerlaetgien (daar zullen wel de meest bevoorrechte pensionnairs verbleven hebben). Niet al de mensen die het Chastelet verlieten was het gegund al fluitend huiswaarts te stappen, voor velen was het een stappen naar het schavot dat voor de gevangenis opgesteld was.

19)... dat niet alleen de niets ontziende Tijd maar vooral zeer te betreuren gebeurtenissen onwederroepelijk verminkten. Thans bewaart men er talloze tastbare herinneringen uit lang vervlogen eeuwen : de reusachtige vierkante gevelsteen (zijde 1,75 m) die van 1524 tot 1540 ingemetseld was

in de Hospitaal- of Spitaalpoorte, gehouwen door dezelfde beeldsnijdere Jan de Smytere die aan Isabella's mausoleum werkte. Op die steen is de Gentse Maagd afgebeeld, natuurlijk zittend in haar tuin. En om niet te vergeten dat hij, de steen, in Keizer Karels tijd ontstond, kreeg onze Maagd het gezelschap van de Herculeszuilen, het keizerlijk wapenschild en de Bourgondische vuurslag. Ook de grafplaat van Hubert van Eyck alsmede nog ontelbaar andere merkwaardige voorwerpen in steen vonden een veilig onderdak in dit aloude *gebouw*.

20)... dat van 1668 tot 1672 opgericht werd om in tijden van pestepidemieën de zieken te verzamelen om ze in de mate van de mogelijkheid te verzorgen. Op dezelfde plaats bestond reeds sedert 1582 een gelijkaardige instelling die nog geen eeuw later al uitbreidend diende herbouwd te worden. Naderhand deed het *gebouw* dienst als ziekenhuis voor algemene besmettelijke kwalen. Vanaf 1726 gebruikte men het voor verschillende doeleinden : eerst als krijgshospitaal, nadien (1749-1754) als magazijn voor militair materiaal, waarna het uiteindelijk verbouwd werd tot ruiterskazerne. Dat is het gebleven tot op het ogenblik dat zijn pensionairs, de zo populaire lansiers "ontpaard" werden om gemecaniseerd te worden. Middelerwijl moest de H. Macharius de vlag strijken voor een meer werelds gesternd en gestreep personage.

21)... dat omstreeks 1240 opgetrokken werd en meteen bewoond. Het was geen klein "steentje" dat tegenstanders op een ik en een gij konden beemeesteren. Zijn bouwheer die tot het geslacht der kasteleinen of burggraven van Gent (= degenen die in naam van de graaf, op de duur in eigen naam bestuurden) behoorde, moet een oprecht godsdienstige ridder geweest zijn die niet alleen de Gentse abdijen (Sint-Pieters- en Sint-Baafsabdij) en het Bijlokehospitaal rijkelijk begiftigde en bovendien belangrijke werken liet uitvoeren in de Sint-Janskerk (hij en zijn vrouw Elisabeth "de Goede Vrouw", vonden er hun laatste rustplaats); hij liet niet na een pelgrimstocht naar het Heilig Land te ondernemen. Zijn oudere broer, Hugo II (kastelein van 1227 tot 1232) is wellicht geen onbekende voor u want zijn reusachtig grafmonument (gisant) hebt u beslist zien staan in het Bijlokemuseum. Evenals zijn standgenoten was hij geen weekhartig ventje, doch dat hij zo wreed en onmeedogend geweest is als de legende hem pleegt af te schilderen, zal voorzeker bij 't haar getrokken zijn. Hij heeft zijn vrouw stellig niet doodgeschopt en niemand de opdracht gegeven zijn enige zoon te verwurgen, in een lederen zak te stoppen en in de Schelde te gooien. Dat een welgekomen fataliteit het derwijze aan boord wist te leggen dat hij zelf op die manier aan zijn einde kwam... wordt erbij gesleurd om het griezelig verhaal met een moraliserend happy end (!?!) te besluiten. Het *gebouw* heeft in de loop van zijn bestaan alles en nog wat moeten

meemaken. Laten we zeggen dat het een *bon à tout faire* werd : heel vlug stadseigendom; arsenaal; lokaal voor het geven van muziekfeesten; gevangenis voor J. van Artevelde (1342); seminarie van het bisdom (einde 16de eeuw); wezenhuis = kuldershuis (na 1623); tuchthuis (tot bij de oprichting van het Rasphuis (1773); godshuis voor krankzinnigen; kazerne voor de brandweer. Op het einde van de 19de eeuw ten slotte verkocht de Stad het *gebouw* aan de Staat die er een heel nuttige dienst in installeerde, dienst die dagelijks door tientallen curieuzeneuzen bezocht wordt.

22)... dat oorspronkelijk een klooster was waarvan de paters zich “heren” noemden. Nadat Gent ingelijfd was door Frankrijk (2 maart 1793) en al de geestelijke instellingen, ons klooster inkluis, (21 sept. 1796) werd dit laatste aangewezen om de handschriften en andere boeken, waarop de Republiek de hand gelegd had, op een rijtje te zetten. Die verzameling op die manier aangeworven geschriften groeide met de jaren tot een schatrijke bibliotheek, thans behorende aan de Universiteit. Na W.O. II zou het *gebouw* voor de tweede keer binnen zijn muren een bibliotheek zien groeien : de Stadsbibliotheek die inmiddels overgeplaatst is naar de Kouter.

23)... dat in 1814 gedurende een vijftal maanden in de algemene Gentse belangstelling gestaan heeft. Het dagte kent van het begin van de 18de eeuw toen het de plaats innam van twee z.g. hotels. Evenwel onderging het intussentijd grondige wijzigingen aangezien het omgetoverd werd in een warenhuis. Een woordje geschiedenis : In juni 1812 geraakten de V.S. en Engeland wegens zekere zeevaartproblemen in een uitzichtloze oorlog. Om die te beëindigen bood Rusland in mei 1813 zijn bemiddelende tussenkomst aan. Doch de oorlogsvoerenden bleken liever hun zaken zelf te regelen. Daartoe vonden ze er niets beters op dan Gent uit te kiezen om aan de conversatietafel te komen zitten. (Op dat ogenblik was de stad nauwelijks een paar maanden bevrijd van het Franse juk). De Amerikaanse afvaardiging bestaande uit de gevolmachtigde ministers J. J. Adams - die van 1825 tot 1829 president van de V.S. zal zijn - J. A. Bayard, H. Clay, A. Callatin, J. Amper, A. Russell en C. Hugues (secretaris) kwamen te Gent aan in juli 1814. Slechts enkele dagen logeerden ze in het Hôtel des Pays-Bas (Kouter) waarna ze verhuisden naar het *gebouw* dat in het centrum staat van onze belangstelling. De Engelsen, H. Goulburn, F. Adam en A. J. Baker (secretaris) namen hun intrek in het Hotel De Gouden Leeuw (nu braakliggende grond). Onze stad schijnt voor de heren een aangename pleisterplaats geweest te zijn want ze rekten hun verblijf tot op 24 dec. toen ze het Vredesverdrag, bekend als Verdrag van Gent, in het gewezen kartuizerklooster (nu Sint-Jan de Deo) ondertekenden. Mocht u 't niet weten, een herdenkingsplaat wijst u het *gebouw* aan waar de Amerikanen bij ons zo'n uitgelezen gastvrijheid genoten.

24)... waarvan slechts een heel klein gedeelte is blijven bestaan. Het kon opgericht worden dank zij de rijkelijk gevulde portemonnaie en de menslievendheid van de aristocraat Willem en zijn vrouw Margaretha. Wat ze met hun rijkdom deden ? Een tehuis voor bejaarde vrouwen in het leven roepen. Helaas ! Het *gebouw* was nauwelijks af of zelfs nog niet voltooid, of onze Willem sneuvelde in dienst van de graaf (1325). Margaretha liet haar man in de kapel van hun home begraven. Zij zelf overleed heel, heel godsvruchtig in 1352. Men zorgde ervoor dat ze hem in zijn graf vervoegde en dekte de gemeenschappelijke rustplaats af met een reusachtige zerk waarvan het deksel versierd was met twee geelkoperen platen beide doden afbeeldend. Enig mooie kunstwerken die bewaard worden in het Bijloke-museum.

25)... waar K. L. Ledeganck in 1846 zijn vaderlandse Trilogie De Drie Zustersteden dichtte en het jaar nadien overleed. Dat vertelt ons een herdenkingsplaat.

26)... dat, al ware het maar wegens zijn imposante Corinthische zuilen de voorbijgangers tot eerbiedige bewondering dwingt. (Die zuilen mochten eens kunnen praten, wat zouden ze ons niet weten te vertellen over de allerlaatste levensjaren van de Sint-Pietersabdij, want daar werden ze enkele jaren vóór de liquidatie van de abdij neergezet. Dat *gebouw*, een typerend voorbeeld van de neoclassicistische stijl, meesterwerk van de architect die o.a. de verdwenen La Concorde, het eveneens verdwenen Casino, benevens de Sint-Annakerk op zijn naam staan heeft, had 7 jaar nodig om uit de grond te verrijzen. Op de fries van het driehoekig hoofdgestel staat in gouden letters een Latijnse tekst en jaartal dat ik onmogelijk kan lezen. Dat *gebouw* kon slechts opgetrokken worden nadat vooraf een kerk, aanpalende kloostergebouwen en een aantal huizen afgebroken werden (1798-1801). Heel dat complex was zich beginnen te ontwikkelen na de teloorgang van de Calvinistische Republiek (1578-1584) en vanzelfsprekend de onthoofding van de dictator van die Republiek Jan van Hembyze. 't Was namelijk de herenwoning van dat berucht personage die de leden van de kloostergemeenschap als uitgangspunt van de bouw van hun "huis" en onderwijsinrichting hadden weten te verwerven. Stuk voor stuk rees het complex uit de grond. De bouw van de kerk nam 13 jaar in beslag (1606-1619), wat zeggen wil dat ze nauwelijks op een bestaan van 179 jaar heeft mogen bogen. In 1823 zetten de kloosterlingen zich voor de tweede keer neer te Gent, namelijk in de verlaten gebouwen van een vrouwenabdij gelegen tussen de Houtlei, de Bestormstraat (nu Posteernestraat), de Struifstraat en de Zwartzustersstraat. In 1956 werd ook over dat complex een kruisje gezet. Om even terug te komen op ons *gebouw* : Het was in zijn grote zaal dat tot aan W.O. II tijdens de wintermaanden regelmatig lezin-

gen werden gehouden georganiseerd door de Commissie Hooger Onderwijs voor het Volk die meestal voorgezeten werd door Prof. Dr. J. Vercoellie of zijn collega M. Basse.

27)... waarvan ik niets anders kan zeggen dan dat het een bezoek overwaard is. Wat u er zoal kunt bewonderen ? Wel, een in haar soort unieke verzameling votieve kinderportretten, ruim 70 in aantal. Daaronder waarachtige kunstwerkjes niet zelden geconterfeit door heel verdienstelijke schilders. Ik denk aan L. de Winne, J. Boulanger, L. Brunin. Het spreekt vanzelf dat al die geportretteerde meisjes en jongetjes uit aanzienlijke geslachten spruiten. U zult aldus een kleine Maelcamp tegenkomen, een d'Huddeghem, een ridder Camberlyn, een baron de Giey, een burggraaf de Ghellinck d'Elseghem Vaernewyck. Interesseren u de geschiedenis van de klederdrachten, van de folklore, u weet nu waarheen uw schreden te wenden.

28)... dat een eenvoudige, ja, nederige oorsprong heeft : een kapel waarover reeds in 1105 gewag gemaakt wordt. In feite een dochtertje van een andere nog oudere waarachtige kerk. Het duurde niet lang of de parochie die door de kapel bediend werd, zag haar gelovigen derwijze aangroeien, dat er kost wat kost moest uitgezien worden naar een groter bedehuis. Meteen moest het ervan komen dat ze zich van een steeds hinderlijker wordende voogdijschap zou ontdoen (\pm 1150). Herhaaldelijk brandde het *gebouw* uit wat voor natuurlijk gevolg had dat het telkens vergroot uit de miserie kwam. Bij de aanvang van de 15de eeuw was het *gebouw* zo bouwvallig geworden dat het willen of niet diende vervangen te worden. De eerste steen van het nieuw *gebouw* werd gelegd in 1440-1441. Helaas zou het ruim een eeuw duren aler het zover gevorderd was dat men het kon beginnen te stofferen. Van meet af aan had iedereen gehoopt dat het *gebouw* zou kunnen begiftigd worden met een elegante, slanke op een puntige spits eindigende toren - het mangelde nooit aan veelbelovende ontwerpen - het heeft niet mogen geschieden. Verder dan tot een op een knotwilg lijkende stenen stomp heeft de toren het niet kunnen brengen. Zo erg was het inderdaad met deze gesteld dat hij in 1824 nog steeds op een beschermend dak stond te wachten. En binnen regenen dat het deed ! De katedraal gaat er prat op een Museum voor Schone Kunsten te evenaren. Dat kan ons *gebouw* zeker niet alhoewel het niet gespeend is van merkwaardige doeken en beeldhouwwerken. In de eerste plaats valt een doek van A. van Dijck te vermelden : De Kruisiging van Christus. Daarnaast treffen we werken aan van G. de Crayer, A. vanden Heuvel, J. van Cleef, J. Boekhorst, J. van Oost, K. van Mander, J.-B. de Champaigne, J. Janssens, J. Paelinck, O. Venius, en beelden van R. Pauwels, K. van Poucke, G. Mattheys, F. Allaert.

29)... dat weliswaar meer dan één ingang heeft doch waarvan de voornaamste aan deze kant van het gebouw gelegen is. Aan een andere kant bevindt zich de meer feestelijke en nog elders een paar meer discrete. Dus keuze genoeg om het te betreden. Het is niet alleen een majestueus bouwwerk maar een dat letterlijk volgepropt zit van geschiedkundige gebeurtenissen van de meest diverse soort. In de loop van de eeuwen heeft men erin vergaderd, gedebatteerd, gefeest, gedanst, gebanketteerd, gemusiceerd, geacteerd, tentoongesteld, geëxamineerd (ook in de bloedige betekenis), recht gesproken, vereremerkt, gepennelikt. Ware men in de mogelijkheid geweest het *gebouw* op te richten naar de oorspronkelijke ontwerpen, Gent had het artistiekste monument in zijn soort bezeten. Het deed lange tijd dienst als bewaarplaats voor oudheden en archivalia. Breng er gerust een bezoek aan, u zult er voorgesteld worden aan een talrijk gezelschap van heel voorname personen : koning Leopold I; keizerin Maria Theresia; keizer Jozef II; koning Filips I; koning Karel II; keizer Karel VI; gouverneur-generaal prins Ferdinand; Willem van Oranje; J. van Artevelde. En met de vleet Maagden van Gent.

VRAAG EN ANTWOORD

De Heer **G. Walraedt** van St-Amansberg heeft 2 vragen :

1° Onlangs vroegen Franse vrienden mij wat de “Leugemeete” te Gent betekende. Zij hadden een gidsboek over Damme (uitgegeven door de Gidsenbond van Brugge) en daarin stond vermeld bij de inventaris van het stadhuis : “Une fresque originaire du Leugemeete à Gand qui représente une bande de piquiers du XIVE siècle.”

Wat is die Leugemeete ? Ik heb het nagevraagd, zowel in het toeristenbureau van Damme als van Gent, het schijnt onbekend...

Misschien weet een uwer lezers er iets meer over. In het Gents woordenboek van de Koninklijke Academie verwijst men naar een “orologie van St-Jan ende Pauwels, geseit de leugemeete ande Brugsche Poorte”... maar daar ben ik niets mee.

2° Mij werden ook vragen gesteld over de betekenis van de 12 borstbeelden welke op de 4 zijden gans boven op de toren van de St-Niklaaskerk staan. Al mijn opzoekingen geven geen bevredigend antwoord. Kan een der lezers ons daaromtrent inlichten ?

BESCHERMLEDEN 1984

Mw. De Staute - De Loore H. (2000)
Paul Beernaerts (1000)
Dr. Roland Marlier (1000)
Jozef Peirs (1000)
Guy Beyaert (1000)
Dr. Henri Depoorter (1000)

STEUNENDE LEDEN 1984 (500)

Jules Waeri	J. De Geyter
Charles Pierre	Henri Brasseur
Albert Preys	Jean Tytgat
A. J. Impens	André Geernaert
Mw. Destanberg-Dhaenens M.	Mw. Albina Opdorp
Louis Peeters	Kredietbank N. V.
Claude Marissael	Johan De Wit
Jacques De Backer	Mw. Vandeweghe-Minne J.
Pierre De Caluwe	Jacques Verdonck
Dr. Charles Annez	Mej. Anne Cocriamont
Guy Versmessen	Jacques Piette
Adolf Bucqué	Mej. S. De Stoop
Marcel Philips	Emile Fryns
Paul De Coninck	Mw. Torrekens-De Rudder
Alfred Roose	Mej. Marcella Cottinie
Abundie Larrea	

STEUNFONDS 1984

1000 Generale Bankmaatschappij
500 H. Collumbien
300 J. Van Bockstaele
250 Ir. G. Veeckman; M. Stepman; A. Van de Winckel; C. De Loose
150 A. Velleman; J. Koninckx
100 R. Coppejans; F. Andries; A. Comhaire; Mw. J. De Bouck; C. Block;
R. Hoogstoel; J. Leten; A. Labout
50 G. De Boel; L. Elderweirt; A. De Meyer; Mw. Leperre-Nicasens;
Th. De Smet; M. Baecke; L. Ongena; H. Van den Bossche; W.
Eggermont; E. Vermeulen; Mw. D. Sarteel; Mw. J. Boeckx; G. Van
Damme; L. Van Bossele; A. Brysse; G. Fortie; R. De Geyter; Mej.
M. Snelders; Mw. Chr. Van der Meulen; Mej. Pr. Mees; D. Steyaert;
J.-P. Roose; A. Baert; J. Goeman; A. Mertens; Ch. De Witte; W. De
Clerq; L. De Rammelaere; G. De Brauwer; P. De Cramer; R. Waeri

AANWINSTEN 1984 DOCUMENTATIECENTRUM (Selectie) (vervolg)

SYSTEMATISCHE INDELING

Overzicht der rubrieken

- E Economie
- G Gent
- H Geschiedenis
- K Kunst
- O Oost-Vlaanderen
- V Volkskunde
- Localia (nummers)

Letters en cijfers op het einde van de regel geven de standplaats aan in de rekken. Per rubriek en per plaatsingsnummer gerangschikt.

E

Hesselink (H. G.)

Geschiedenis der spoorwegen Gent-Terneuzen en
Mechelen-Terneuzen

E 12 C 8

Tijdschrift

Onze Buurtspoorwegen

E 12 C 9

G

Andelhof (Emiel)

Galerij van Gentsche Typen

G 20 B 15

Anoniem

Centrales Electriques des Flandres (Langerbrugge)

G 14 EBE 7

Anoniem

Gentse munten door de eeuwen heen

G 2 H 7

Anoniem

Tien jaar Stedelijke Cultuurdienst te Gent 1971-1981

G 4 F 1

Anoniem

50 jaar Nederlandstalig Diergeneeskundig Onderwijs
aan de R.U.G.

G 8 G 15

Catalogus

Tentoonstelling Vorstenhuis en Volk

G 21 K 23

Catalogus Gentse kunst in de dolle jaren (1920-1940)	G 17 L 1
Gentse Vereniging voor Stadsarcheologie Het Toreken te Gent	G 10 B 20
De Backer (Lisette) Herdenkingstentoonstelling Johan Daisne (Nieuwpoort)	G 19 THI 9
De Baere (P.) De Poel	G 5 Q 3
de Moreau (E.) Saint Amand le principal évangéliste de la Belgique	G 6 B 7
Despretz (André) Het huisgeld van de Gentse S. M. Vooruit nr. 1	G 5 P 9
Dhanens (Elisabeth) De Iconografie der van Eyck's	G 7 B 16
Haerens (Karel) Gentse gevelbeelden	G 3 B 15
Haerens (Karel) Oude Straatnamen van Gent	G 2 I 6
Heins (Maurice) Petite histoire de la ville de Gand et de ses institutions	G 2 A 14
Informatiebrochure Uitgave van de 1ste Informatiebeurs Mariën Theeren	G 26 D 1
Laporte (Willy) 75 jaar lichamelijke opvoeding aan de R.U.G.	G 8 G 17
Lormans (Gretel) De Antwerpse poort of Dampoort	G 10 B 19
Mussche (Achilles) Achilles Mussche, Leven en werk	G 25 D 1
Poulain (Norbert) en Caese (Georgette) Alle kleuren van wit	G 17 G 13
Stengel (Roger) Le IVème siècle du Château des Comtes	G 8 C 6
Troch (Lut) Professor F. J. F. Heremans (1825-1884)	G 8 G 16

Tijdschrift	
VIAT geschiedenis van techniek en industriële cultuur	G 2 J 5
Vancauwenberghe (Beatrijs)	
Kunstschilder Maurice Dupuis (1882-1959)	G 10 DPU 1
Van Damme (Dirk)	
Het "Hoger onderwijs voor het volk" aan de Gentse Universiteit (1892-1914)	G 8 G 14
Van Heddeghem (Alfred)	
De oude Bijloke materniteit 1828-1978	G 5 N 5
Verstraeten (Frans)	
Inventaris van het kunstpatrimonium Sint-Jakobskerk Gent	G 7 C 3
Wandt (Heinrich)	
Etappenleven te Gent	G 2 D 12
H	
Decavele (Johan) en Vannieuwenhuysse (Johan)	
Archiefgids	H 30 S 10
Degryse (K.)	
Inventaris van het archief van het ambacht Boekhoute	H 30 B 23
Denys (Joseph)	
Inventaris van het archief van de familie Van Pottelsberghe en van de aanverwante families	H 30 B 24
Hillegeer (J.)	
België en zijne heiligen	H 15/15
Louyet (Paul)	
Het Verzet	H 12/20
Pirenne (Henri)	
Histoire de Belgique des origines à nos jours	H 3/12
Soenen (Micheline)	
Archives Générales du Royaume. Inventaire analytique des documents relatifs à l'impression et au commerce des livres (1546-1702) contenus dans les cartons 1276 à 1280 du Conseil Privé Espagnol	H 30 D 30
K	
Delmelle (Joseph)	
Kathedralen en Kapittelkerken in België	K 5 I 6

O

Bovyn (M.)
Oud Sint-Gillis-bij-Dendermonde O 2 B 7

Tijdschrift
Collationes Gandavenses 0 7/5

V

Anoniem
De Lustige Danser V 17 D 4

Broeckhove (Maurits)
De wonderdokter Drieske Nijpers uit Sint-Gillis-Waas V 13 C 1

de Saint-Hilaire (Paul)
Raadselachtig Vlaanderen V 18 C 6

Delmelle (Joseph)
Levende folklore in België V 10 C 15

Eloy (Arnold)
De Schoorsteenveger (een terreinverkenning) V 6 C 5

Leveugle (Lieve)
Het kanten kleed van Maria-Theresia V 6 B 7

M. C.
De Vlaamsche Zanger (110 liederen) V 16 B 31

Van Keymeulen (Jacques)
Het ambacht van de kuiper V 6 C 6

Verstappen (Jack)
Carnaval in België V 10 C 14

Verstappen (Jack)
Folkloristisch planten- en kruidenboek V 14 B 4

Verstappen (Jack)
Het bier in het volksleven V 9 B 6

Verstappen (Jack)
150 jaar België (Volksleven 1830-1980) V 1 E 10

LOCALIA

Dauwe (Jozef)
De Kruisboogschutters van St.-Joris te Lebbeke
(1377-1796) 937/26 B 1

Dhanens (Elisabeth)	
De iconografie van de Neogotische kerk van Eeklo	990/7 B 1
Kervyn de Marcke ten Driessche	
Les VII douleurs d'Oostacker	904/8-6
Tijdschrift	
Castellum (vrienden van het slot van Laarne)	927/21 B 1
Uyttendaele (René)	
De huidige Sint-Gertrudiskerk een eeuw oud	920/7 A 3
Van den Dooren (Viviane)	
Leven en streven van Abraham Hans	967/5 HAN 11

De bibliothecaresse
Mevr. VAN GELUWE-EGGERMONT A.

GEACHTE LEZERS,

Sedert onze oproep tot het inleveren van oude nummers van 'Ghendtsche Tydinghen' in uw bezit, werd het bestuur aangenaam verrast door de onderbroken schenking of overname van jaargangen of losse nummers.

Deze blijken van sympathie zijn ons recht naar het hart gegaan en veroorloven ons verder beroep te doen op uw begrip om ons verminderd fonds aan te vullen, ten goede van nieuwe lezers, die op hun beurt tot onze grote familie gaan behoren en die van de aantrekkelijkheid van ons tweemaandelijks tijdschrift willen genieten.

*Wij verwachten u op het Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis, Convent Engelbertus, Groot Begijnhof huis nr. 46, Sint-Amandsberg, elke zondag van 10 tot 12 u.
Onze dank vooraf.*

PETER BENOIT-BROCHURE

Met het oog op de viering van de 150ste verjaardag van de geboorte van de Vlaamse toondichter Peter Benoit (1834-1901) heeft de Kredietbank een prachtig geïllustreerde brochure uitgegeven met als suggestieve titel "Groot gij alleen, wie verrukt en bezielt !" (ontleend aan De Rubenscantate). Deze brochure is gratis te bekomen op elk Kredietbank-kantoor. Maak er gebruik van !

De bibliothecaresse,
Mevrouw A. VAN GELUWE-EGGERMONT

VORIGE JAARGANGEN VAN GHENDTSCHÉ TYDINGHEN

Nog verkrijgbaar tot uitputting van de voorraad :

Jaargang 1973 nrs 11-12

1976 nrs 2-3-4-5-6

1977 nrs 2-3-4-5-6 + volledige jaargang

1979 nrs 1-2-3-4-5 + id.

1981 nrs 1-3-4-5-6 + id.

1982 nrs 2-3-4-5-6 + id.

1982 Register op de jaargangen 1 tot 10 (speciaal nr.)

1983 nrs. 1-2-4-5-6 + volledige jaargang

Prijs per afzonderlijk nr. 50 fr.

Prijs per volledige jaargang 250 fr.

Gentse stadstrams en -bussen (Lode Hoste)

Prijs per boek 250 fr. (lid) — 350 fr. (niet lid) + port 30 fr.

Tijdschrift en boek kunnen afgehaald worden elke zondag, van 10/12 u., in het Documentatiecentrum, behalve in juli en augustus en op wettelijke feestdagen.

Portkosten bij betaling op postrekening :

1 of 2 nrs 13 fr.

3 of 4 nrs 26 fr.

vanaf 5 nrs 40 fr.

Volgende heruitgaven zijn nog verkrijgbaar :

- Plattegrond Gent 1641 uit 'Flandria illustrata'

1e uitgave door Hondius 100 fr.

- Plattegrond Gent 1796 door Goethals

identiek aan origineel 100 fr.

Plattegronden worden niet opgestuurd, maar afgehaald in het Documentatiecentrum.

De Bibliothecaresse,
VAN GELUWE-EGGERMONT A.

INHOUD 1984

1.	
Gent in de Filatelie	2
Inventaire archéologique : De Leeuw van het Pakhuis	27
De Van Eyck's te Gent : Hun oeuvre	29
Onze Gentse Keukenrubriek	39
Gent in 1881	42
De "Briquet" van het Gulden Vlies	49
Even memoreren : 600 jaar geleden stierf Lodewijk van Male	55
Vraag en antwoord	56
Lezers schrijven ons	72
Aanwinsten 1983 Documentatiecentrum	74
2.	
Het Van Beverenmonument, laatste monumentale sculptuur van Jules van Biesbroeck Jr.	87
Inventaire archéologique : Het Roodboek van Gent	125
Onze Gentse Keukenrubriek	127
Even memoreren : Onze Collatiezolder bestaat 500 jaar	132
Documentatiecentrum Streekgeschiedenis : Werking 1983	135
Vraag en Antwoord	137
Oplossing Puzzel '83	139
Aanvullende ledenlijst	146
3.	
Het Wandelaert-steen en andere "stoven"	148
Inventaire archéologique : Het Zwartboek van Gent	158
Hoe de Gentse joden aan hun eigen kerkhofje kwamen en hoe ze het weer kwijt raakten	160
Over affiches en het belang van hun geclassificeerde bewaring	169
Nog iets meer over de gebeurtenissen van 1678 en de erfenisoorlog	171
Onze Gentse Keukenrubriek	175
De Van Eyck's en het Prinsenhof te Gent	180
Doodprentjes	193
Rare snaken en kwasten in het Gentse Patershol	195
Vraag en Antwoord	202
Varia	203
Aanwinsten 1983 Documentatiecentrum	205
4.	
Keizer Karel's standbeeld op de Vrijdagsmarkt	216
Inventaire archéologique : De Berg van Barmhartigheid	230
Lieven van Pottelsberghe en de Rokerels	234

Onze Gentse Keukenrubriek	242
Het Spookhuis	246
De Vijfwindgaten Story	251
De Drie Torekens en de Lieve	262
Vraag en Antwoord	271
Lezers schrijven ons	274
5.	
De Koninklijke Koorzangmaatschappij "De Vereenigde Werklieden"	278
Inventaire archéologique : Inhuldiging van Karel VI, Keizer der Romeinen, als Graaf van Vlaanderen, te Gent, op 18 oktober 1717	294
Apropos van de Gentse Abdij van Oosteeklo	297
Even memoreren : 100 jaar geleden werd George Sarton geboren	314
De Van Eyck's te Gent : Leerlingen en medewerkers (1e deel)	319
Onze Gentse Keukenrubriek	333
Vraag en Antwoord	337
Bibliografie	339
6.	
Biografie van Eduardus Theodorus De Vynck	343
Inventaire archéologique : De Wapenstok van de Koning der Moor- kinderen	353
Olivier Reylof en zijn hotel in de Hoogstraat	355
Onze Gentse Keukenrubriek	361
Herinneringen aan het 22° Infanterieregiment	365
Bibliografie	369
Puzzel 1984	371
Vraag en Antwoord	385
Steunfonds	386
Aanwinsten 1984 Documentatiecentrum	387